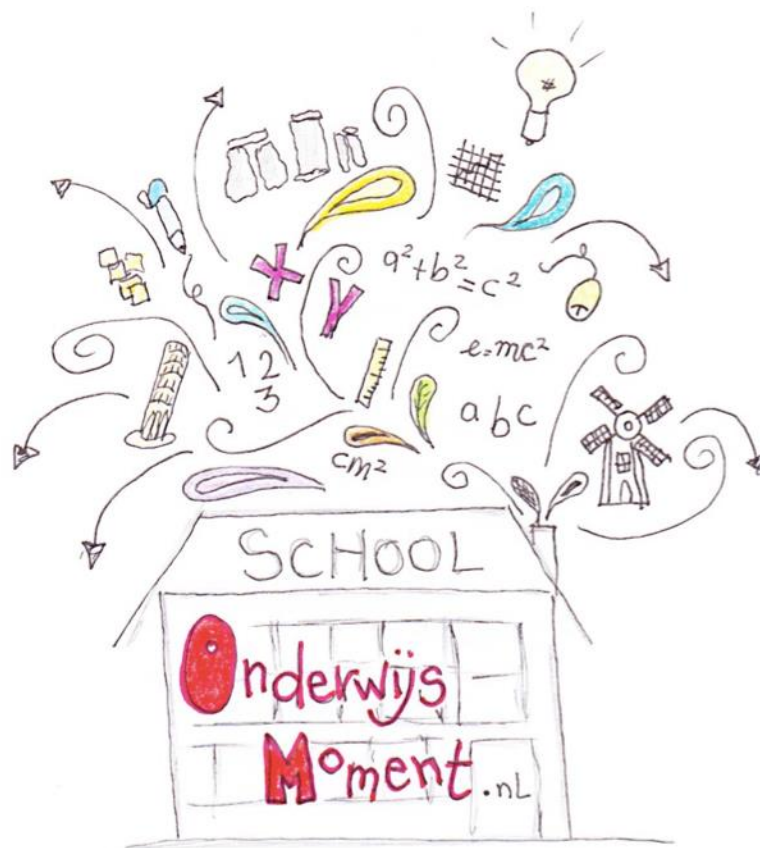

www.onderwijsmoment.nl

(Tekening van Claire Ohlenschlager)

Tussen 19 december 2014 en 4 jan 2015 zijn hier ruim 40 Onwijze Onderwijsmomenten gepubliceerd. Deze momenten zijn afkomstig van mensen met een onderwijshart en/of een onderwijswens. Vanaf nu worden er geen momenten meer toegevoegd. Waarschijnlijk gaan we net voor of net na de zomervakantie 2015 weer een serie plaatsen.

Dank voor alle mooie verhalen!!

Karin Winters

Dank aan de onderwijsmomenten van...

Andre Hoogmoed
Annemarie van Essen
Ashwin Brouwer
Astrid Schat
Brigitte Bloem
Claire Ohlenschlager
Conrad Berghoef
Edith van Montfort
Elle Peters
Esther Groenevelt
Frans Houter
Gerard Jans
Hannelore Engels
Hans Steeman
Harry Dubois
Henk ter Haar
Herman van Schie
Jacob Jan Voerman
Janneke Gielisse
Jeroen Clemens
Jeroen Goes
Joan van Esch
Judith Koster
Karin Donkers
Lia Spreeuwenberg
Macha Groenman
Marcel Kesselring
Marijke Kaatee
Martijn Sytsma
Maurits Knoppert
Patrick Koning
Paul Laaper
Pauline Maas
Roeline Jochemsen
Rhea Flohr
Sandra Beuving
Susan Spekschoor
Toon van der Ven
Wilfred Rubens
Willem Karsenberg
Willem van Dinther

Oh mijnheer het is eigenlijk tijd.

Door: Willem Karsenberg

[Trendmatcher™ en edublogger](#). Adviseur bij saMBO-ICT. *“Als Trendmatcher leg ik verbanden tussen trends die ik tegenkom op internet en hun mogelijk gebruik in het onderwijs”* [@Trendmatcher](#)

Ik geef al jaren geen les meer, maar toch sta ik nog regelmatig voor de klas om presentaties en workshops te verzorgen voor docenten, directieteams en besturen op studiedagen en conferenties. Op zo'n dag worden vaak studenten ingezet als gastheer en -vrouw, bijvoorbeeld om de tijd te bewaken. Zo ook op een MBO instelling in het verre zuiden waar ik mocht spreken op een bijeenkomst van het BVMBO. Soms hangen die studenten een beetje op de gang rond en steken ze de laatste vijf minuten even hun hoofd om de deur om te zeggen dat het bijna tijd is.

Maar deze keer kwam de student mee naar binnen en ging met haar bordje “nog 5 minuten” vooraan in het lokaal zitten. Aan de hand van de “bingokaart sociale media” liet ik een aantal mogelijkheden zien van mooie manieren waarop je diverse tools kunt inzetten in de klas. Natuurlijk liet ik een en ander ter plekke uitproberen op smartphones en tablets en ik zag dat het meisje volop meedeed. Totdat ze een gegeven moment haar vinger opstak en zei:

“Meneer, eigenlijk had ik vijf minuten geleden al moeten zeggen dat het tijd is!”
Kijk, dat vind ik nou zo'n onvergetelijk onderwijsmoment!

Voor het eerst in 25 jaar ging ik die eerste schooldag met een rothumeur naar school.

Door: André Hoogmoed

André Hoogmoed werkt vanaf 1987 als docent Frans in het voortgezet onderwijs in Rotterdam. Hij was betrokken bij de ontwikkeling van N@Tschool, de ELO die door Threeships is ontwikkeld. Hij heeft daar enige tijd als consultant gewerkt waarna hij bij de Hogeschool Rotterdam als ELO-beheerder en consultant Onderwijs&Kwaliteit werkzaam was. Sinds 2011 geeft hij weer les op het Wolfert Lyceum te Bergschenhoek.

Vorig schooljaar was er bij leerlingen in de onderbouw niet veel belangstelling voor het vak Frans. De sectie haalde van alles uit de kast om de leerlingen beter te motiveren om aan het vak te werken én om het vak te kiezen in de bovenbouw. In de loop van het jaar hadden we bijvoorbeeld al gekeken naar andere lesmethodes die wellicht leuker en aantrekkelijker voor de leerlingen zouden zijn. We hebben er lang over gesproken en de keuze voor een nieuwe methode werd steeds uitgesteld. De collega die als laatste bij de sectie kwam, had ervaring met AIM, een Canadese methode die met woord en gebaar het leren van het Frans een stuk aangenamer zou maken. Om hiermee beter kennis te maken, gingen twee collega's naar een scholingsdag AIM aan de VU in Amsterdam. Dat gebeurde in de laatste week van de zomervakantie. Prima plan want wellicht zouden ze daar inspiratie op gaan doen om in de loop van het schooljaar de motivatie in de onderbouwklassen te vergroten. Ik had me

niet opgegeven voor die cursusdag omdat het voor mij niet zeker was of ik de laatste week van de vakantie al thuis zou zijn. Zonde van de inschrijfkosten als ik er niet ben! En zonde van mijn vakantiedagen als ik er speciaal voor eerder thuis moet komen. De cursusdag was geweest. Een van de collega's stuurde direct een enthousiaste mail en beloofde een verslag te sturen. Op zondagavond, de laatste vakantiedag, ontving ik een voorstel waarin stond dat sectie AIM als methode zou gaan gebruiken in de brugklas, startende aanstaande woensdag!. Die zondagavond viel mijn mond open van verbazing en dat duurde tot de maandagmiddag erna. Mijn mond viel open want: - Blijkbaar is het mogelijk binnen een week te kiezen voor een totaal andere aanpak van het Frans in de brugklas - op maandag kreeg ik te maken met een 'point of no return' moment en kon ik in feite niet anders dan JA zeggen tegen deze werkwijze - ik kreeg een snelle cursus AIM-gebaren van een collega zodat ik de eerste les aan de slag kon. - er was een "demo-boek" , een kopie waaruit ik kon werken met een ellenlange - Engelstalige- inleiding en verantwoording. - binnen 3 vakantiedagen én een weekend is besloten het roer om te gooien en volgens een andere methode te gaan werken. Van een afstand gezien behoorlijk spectaculair, zo'n didactische/pedagogische omslag. - de sectievoorzitter had al fiat gekregen van de directie. Voor het eerst in 25 jaar ging ik die eerste schooldag met een rothumeur naar school. We zijn nu 8 weken verder. Als een semi-volleerd tolk/vertaler sta ik druk gebarend in de klas Frans te praten met leerlingen die, eerlijk is eerlijk, een keurige uitspraak hebben zonder dat ze ook maar één woord hebben gezien of geschreven. Continu nazeggen wat de docent zegt, dat is de truc. Of ze hiermee grotere kennis van de taal vergaren en meer gemotiveerd raken is nog niet bewezen.

Je zal maar in het onderwijs werken.

Door: Frans Houter

Ik ben **Frans Houter**, een enthousiaste docent en hopelijk voor velen een inspirator. Ik zie vooral veel kansen in het onderwijs en werk hard om dat binnen mijn organisatie te realiseren. En langzaam, lukt dat. [@franshouter](https://www.instagram.com/franshouter)

Één Groot Onderwijsmoment. Schrijven over een onderwijsmoment was de oproep van Karin. Om zo mooie momenten uit het onderwijs te verzamelen. Bij het schrijven van deze 500 woorden is het me niet gelukt. Onderwijs is namelijk één groot moment voor mij. 12 jaar geleden ben ik per ongeluk in het onderwijs terechtgekomen, en sindsdien heb ik dagelijks onderwijsmomenten. Al 12 jaar lang. Ik wil natuurlijk niet vervallen in allerlei onderwijs clichés, hoe mooi ook. Daar hebben we de poster voor van "de dag van de leraar". Je weet wel, die van "Je zal maar in het onderwijs werken". Maar de lading wordt daardoor wel mooi gedekt. Kortom, werken in het onderwijs is één groot, magisch en prachtig moment. Ja, zelfs het tot 's avonds de toetsen nakijken en op drie plekken absentie moeten invoeren. Je zal maar in het onderwijs werken, elke dag anders, elke dag een onderwijsmoment.

Een pianotrap

Door: Pauline Maas

Pauline Maas, heeft programmeren hoog in het vaandel staan en geeft ict in het speciaal onderwijs. Auteur van het boek GameMaker4School, GameMaker4You en de spellen InternetKwartet & InternetMemorie. Ontwikkeling van CodeKinderen.nl. [@4pip](#)

Mijn onderwijs moment van 2014 was de ochtend dat de jongens van 3havo een pianotrap maakten met de makeymakey. En ik ze dit liet doen dmv onderzoekend leren. Stimuleren en enthousiasmeren en het aanleveren van de middelen. “In oktober gaf ik een les ict aan een 3Havo klas. Deze jongens waren wel toe aan een beetje uitdaging en ik wilde wel eens wat uitproberen. De leerlingen keken me vrijdagochtend verveeld aan. “Juf wat gaan we doen?”. Ik maakte mijn tas open en legde de makeymakey (een klein electronica plaatje waarmee je de functies van een keyboard kunt overnemen) neer. Ook had ik allerlei materiaal meegenomen zodat ze hem werkende konden krijgen. En ik had het weekend zelf extra lange draden gesoldeerd zodat ze een groot project haalbaar zou zijn. En natuurlijk een laptopje om de makeymakey te laten werken. En ook nog een iPadje zodat de een filmpje konden maken van hun project. De jongens keken verbaasd. Wat is dat nu? Maar ik had hun belangstelling gewekt. Ik liet op het digbord het filmpje zien wat makeymakey op zijn site heeft staan. Hierop staan verschillende projecten die je kunt doen. Maar veel meer uitleg was er niet. Mijn opdracht was simpel. Kijk eerst hoe de makeymakey werkt. Bedenk een project wat je ergens in school zou kunnen uitvoeren. En maak er een leuk twee minuten filmpje van. Ze keken elkaar aan en liepen enthousiast naar de tafel met al het materiaal. Toen ze aan de slag gingen ben ik “even” koffie gaan halen aan de andere kant van de school (en liet ik het ontdekkend leren zijn gang gaan). Na 15 minuten kwam ik terug en ik hoorde al dat ze de makeymakey aan de praat hadden gekregen als eenvoudige piano. Nadat ik enthousiast piano had gespeeld was mijn vraag: “En wat gaan jullie nu doen? Waar in school gaan jullie hem laten werken?” Na wat discussie waren ze het al snel eens. Bij de trap. Aan het eind van de eerste twee uur hadden ze de bovenste drie treden van de trap werkende en konden de leerlingen in de kleine pauze er al overheen lopen. Het derde en vierde uur hadden ze muziek en de muziek docente vond het een goed idee om de pianotrap af te maken. Mits ze een grotere box zouden aansluiten. Bij de techniek docent haalden ze nog langere kabels en ze gingen helemaal los. Met de lunchpauze was de trap klaar en apetrots stonden ze er bij hoe alle leerlingen (en docenten) hem uitprobeerde. Jammer genoeg moesten ze de trap aan het eind van de dag weer afbreken. Maar met het schoolfeest neem ik hem weer mee. Dan veranderen ze hem in een dansmat. Juf dit was cool. Wanneer weer zo iets leuks?” En het filmpje hebben ze even door Magisto gehaald.

Link naar de Youtube video: <https://www.youtube.com/watch?v=Nq8BDGe03vQ>

Hoe hobby werk werd en werk weer hobby.

Door: Herman van Schie

Herman van Schie, Onderwijs & ICT. [Enthousiast Edublogger](#). Web 2.0 Learning. Co-auteur BoekTweePuntNul. Actief met PC's vanaf 1983. [@HvanSchie](#)

Het was 1982. Mijn buurman en ik kochten onze eerste pc: een Texas Instrument. Avonden, soms tot diep in de nacht, zaten we achter het beeldscherm - een afgeschreven tv van koelkastformaat - om ons de basisprincipes van het programmeren eigen te maken en programmacodes uit tijdschriften over te nemen. Jaren later deden pc's schoorvoetend hun intrede in het onderwijs. Eindeloze discussies werden gevoerd: moesten het pc's van 30 of van 40 Mb worden. De keuze viel op die van 30Mb: de 40 Mb-machines waren domweg te duur. Leerlingen werden ingeschakeld om die pc's te configureren en van programmatuur te voorzien: blijkbaar hadden die meer kennis van zaken dan docenten. In 1992 werd mij gevraagd of ik lessen informatiekunde wilde geven. Ik stemde toe, geen idee van wat ik mezelf daarmee op de hals haalde: er was immers nauwelijks materiaal voorhanden. De situatie ontstond dat ik leerlingen één les voor was. De resultaten stemden blijkbaar tot tevredenheid want in 1994 kreeg ik een officiële bevoegdheid aangeboden voor het vak informatiekunde. Bijzonder, maar in die tijd kon dat. Heel geleidelijk groeide de onvrede. De gebruikte methode bood te weinig uitdaging. Na een les of tien verdween het animo en haakten leerlingen geleidelijk af. De lessen uit de methode verliepen in de trend van "Doe dit, doe dat, doe zus, doe zo, klik hier, klik daar". Niks creëren, niks ontwerpen, maar slaafs volgen van wat anderen voor jou hebben bedacht. En dat terwijl er toch zoveel mooie software was. Probleem was alleen dat die niet op het netwerk geplaatst mocht worden: dat werd bewaakt of het leven er van afhing. Aan het eind der negentiger jaren veranderde er iets: Web 2.0 verscheen ten tonele. In 2007, Web 2.0 had toen al vorm van betekenis gekregen, kwam het op mijn pad. Bij Web 2.0 hoefden programma's niet meer lokaal te worden geïnstalleerd, maar draaiden ze vanaf servers elders ter wereld. De mogelijkheid ontstond om zelf te beslissen over het al dan niet gebruiken van tools. De afhankelijkheid van systeembeheerders werd minder, de autonomie groter. Een zoektocht naar tools ging van start. En tools waren er. En het aantal groeide met de dag. Prachtige tools. Tools die een beroep deden op creativiteit, inventiviteit en logisch denkvermogen. Tools waarmee iets viel te creëren. Experimenten in de les verliepen naar wens en het animo voor informatiekunde keerde terug. Enkele leerlingen gingen zelfs thuis aan de slag. In 2011 ontdekte ik Blogger, vroeg een account aan, sloeg aan het experimenteren, lanceerde als proef het weblog ICT-idee en plaatste berichten over bruikbare tools voor in de les. ICT-idee sloeg aan, want al snel waren er reacties: complimenten, tips, opmerkingen en vragen. Voor mij de stimulans om door te gaan op de ingeslagen weg en ICT-idee uit te bouwen tot wat het nu is: een site met inmiddels meer dan 200 stap-voor-stap-handleidingen en een bezoekersaantal van dagelijks zo'n 1000 tot 1500.

De aanschaf van de pc in 1982 was de aanzet tot een hobby. Van die hobby maakte ik mijn werk en vanuit dat werk ontstond een nieuwe hobby. Inmiddels heb ik het onderwijs verlaten, geniet ik van de vrijheid en maak ik mij dienstbaar met het bijhouden van ICT-idee, het verzorgen van workshops op het gebied van Web 2.0 en andere werkzaamheden die uit ICT-idee voortkomen.

Hoe mooi kan het zijn?

Over een ander soort diversiteit

Door: Toon van der Ven

Toon van der Ven: Docent Nederlands en communicatie Stoas Wageningen [@TvenST](#)

Het grootste deel van mijn carrière speelt zich af in het beroepsonderwijs: vmbo, mbo en hbo. Daar voel ik me thuis, in de diversiteit van verschillende beroepsrichtingen, niveaus en achtergronden. Mijn onderwijsmoment heeft te maken met een nog ander soort diversiteit: culturele en taaldiversiteit. In het jaar 2000 werkte ik in het mbo als taaldocent bij vooral ICT en Elektro. Ik raakte betrokken bij de eerste ontwikkelingen van de Europese Taalportfolio: een document waarin je je eigen taalbiografie kunt weergeven en je vorderingen en ambities zichtbaar kunt maken. Die manier van taalbewustzijn creëren leek me echt de innovatie waar we behoefte aan hadden: niet steeds aangeven waarin iemand niet goed is, wat hij nog niet kan, maar juist uitgaan van wat je al wel kunt en wat je nog bij wilt leren. Mijn mbo-studenten heb ik laten zien hoe het werkt en ze begrepen het meteen. 'Zullen we dit jaar dan eens met dit instrument gaan werken?' Nou en of. Eerlijk gezegd begrepen die studenten van toen het beter dan nogal wat docenten die er later mee in aanraking kwamen. Goed, we gingen dus een onderwijsexperiment aan: met medeweten en goedkeuring van de studenten. En toen gebeurde het, toen kwam 'mijn moment'. Bij het bespreken van de door de studenten zelf ingevulde taalbiografie veranderden de sociale verhoudingen in de betrokken groepen blijvend. De allochtone jongens (techniek: heel zelden een meisje), aardige kerels maar niet altijd zo vaardig in Nederlands, werden de sterren van de groep: zij bleken heel goed te kunnen aangeven hoe ver ze waren bij Nederlands en wat ze nog wilden ontwikkelen, hoe goed ze waren met Engels en wat ze nog wilden bereiken maar vooral: welke andere talen ze nog beheersten. Wat kwam er voorbij? Farsi, Turks, Koerdisch, Pasjtoe, Servo-Kroatisch, Arabisch, Berbers werden genoemd, maar ook Frans en Duits. Hoe goed waren ze daarin dan? Nou dat wilden ze elkaar wel laten horen en zien: ik kreeg zodoende zelf ook nog les in het Arabische alfabet. Ineens wilden de autochtoon-Nederlands jongens er ook nog wel een taal aan toevoegen: Frans, Duits en Spaans kwamen erbij. Waarom eerst niet dan? 'Ik ken die taal helemaal niet zo goed; ik wist niet dat ik die dan toch mocht opschrijven.' Het taalbewustzijn en de vreugde (ja echt) van het leren waren de grote winstpunten. Ik heb deze ervaring altijd gekoesterd. Met enkele van deze jongens ben ik naar wijlen staatssecretaris Karin Adelmund geweest voor de eerste officiële uitreiking van gevalideerde taalpaspoorten. In Nederland is het daarbij gebleven. 'Iedereen' werkt nu gelukkig wel met de Europese taalniveaus, die ook bij dit project hoorden, maar taalportfolio's en taalpaspoorten zijn witte raven. Dat hoeft ons niet te ontmoedigen: uit de positieve sfeer in de bijeenkomsten met die prachtige jongens put ik nog steeds de motivatie om taaldiversiteit in ons onderwijs te benoemen als extra kracht, in plaats van als achterstand, zoals er helaas nog steeds over gesproken wordt. En ik voel me nog steeds gelukkig in het beroepsonderwijs.

Een les waarin alles regelmatig mislukt, en daarom juist zo gaaf is

Door: Martijn Sytsma

Ik ben **Martijn Sytsma**, (onder andere) docent sport & bewegen. Weblog: [Let's go exploring](#) 'Ik denk dat leerlingen van nature plezier hebben in bewegen, mijn vak is om ze beter te leren bewegen, te leren over bewegen en te leren over zichzelf, zónder dat plezier te verpesten! [@MartijnSytsma](#)

Er zijn 29 leerlingen tegelijkertijd aan het werk in de gymzaal. In groepjes of alleen. Met verschillende onderdelen. Op - naar schatting - 29 niveaus. Zo op het eerste oog is het een chaos. En op het tweede oog eigenlijk ook. Een les waarin alles regelmatig mislukt, en daarom juist zo gaaf is. In de eerste klas zijn we een aantal lessen met het onderdeel *circus* aan de gang. De opdracht is: *verzorg met je groepje een voorstelling, waarin je op een originele manier laat zien wat je geleerd hebt bij het gekozen onderdeel*. Na de introductieles, waarin alle leerlingen alle onderdelen bij langs lopen, kiezen de leerlingen het onderdeel waarin zij de expert gaan worden. We zitten in les 2. De leerlingen zijn aan het oefenen bij het door hun gekozen onderdeel. Het enige wat ik heb gedaan is ze waarschuwen: "circus is een prachtig en verschrikkelijk onderdeel, en allebei om dezelfde reden: je moet keihard oefenen om het te laten lukken, en net als je denkt dat het lukt, mislukt het weer. Maar! Doorzetten geeft beloning, oefen veel, hard en geduldig en je merkt dat je straks veel meer kunt dan nu. Succes!" De rest van de les hoef ik niet zoveel meer te doen. Kijken en genieten, daar komt het zo'n beetje op neer. Een leerling zit op z'n knieën met het gezicht naar de muur. Dan kun je de jongleerballetjes niet naar voren gooien, en je hoeft niet steeds te bukken als ze vallen. Een andere leerling valt voor de vijfde keer van de eenwieler, om er direct weer op te klimmen. Twee andere leerlingen helpen hem een stukje op weg. De tonloper werkt in z'n eentje. Hij sleept druk met matjes om een verhoging te maken waar hij met zijn ton overheen gaat proberen te lopen, als het zover is vraagt hij zelf hulp aan een diabolo'er. Af en toe moet ik wat leerlingen afremmen die te snel gaan. Als je bij het jongleren de ballen nog niet met een constante boog kunt gooien is het niet handig om al met drie ballen te oefenen, terug naar de oefeningen met twee ballen dus. Het drukt ben ik met leerlingen die voortdurend willen laten zien dat er iets lukt: "meneer, meneer, kijk eens!" Om vervolgens een diabolo op te vangen of anderhalve meter los te fietsen. Ik hoef steeds alleen maar te zeggen: "zo! ik kan zien dat je hard geoefend hebt! Denk je nog even aan... doe nog eens, alleen dan... wat je nu zou kunnen doen..." En daar gaan ze weer. Terug de ogenschijnlijke chaos in. Om weer balletjes op te rapen, van de fiets te stuiteren of een diabolo op hun neus te krijgen, maar dat helemaal niet erg vinden: *Want waarom zou je trots zijn op iets waar je nooit in hebt gefaald?*

'Dag Henk, De Vries van je oude middelbare school hier...'

Door: Henk ter Haar

Onderwijsmoment van: Henk ter Haar ([@HenkTerHaar](#)), docent Nederlands op de Tweede Fase van scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort. *'Ik ben trots op mijn werk en [deelgraag met anderen wat ik in het onderwijs doe.](#)'*

...Ben jij nog bezig met die lerarenopleiding?' Ergens gedurende de paar seconden dat mijn toenmalig conrector die zin uitsprak moet ik hebben gedacht dat ik was vergeten na te komen of dat er weer een docent over me had geklaagd, zo kort was het geleden dat ik de middelbare school na zes uiterst moeizame havo-jaren als leerling verlaten had. Tijdens een van de vele nakomsessies die ik bij hem op de gang met strafwerk had doorgebracht moest de conrector mijn studiekeuze hebben onthouden. Ik kan me de grijns op zijn gezicht dan ook nog herinneren toen ik hem bij het inleveren van de zoveelste stapel overschrijfwerk aankondigde de lerarenopleiding te willen gaan doen. 'Er gaat een collega met zwangerschapsverlof en ik vroeg me af of jij haar vwo-4groepen misschien les zou willen geven.' Natuurlijk ging ik dat doen. Wist ik veel waar ik ja tegen zei, maar ik ging dat doen en een week later stapte ik onwennig de lerarenkamer binnen. Een collega die ik twee jaar geleden voortdurend het bloed onder de nagels vandaan haalde, zag ik opkijken van de koffieautomaat om me even later vriendelijke toe te knikken en de hand te schudden alsof er niets gebeurd was. Misschien was ik maar een van de vele duivels die zijn leven hier tot een hel hadden gemaakt en was hij me daarom vergeten. Hier in school moet ergens nog een docent rondlopen, bedacht ik me met het schaamrood op de kaken, van wie we met de hele klas het kerstpakket hebben verdeeld toen hij even het lokaal uit was. De pasteibakjes smeed ik op terugweg uit school met vrienden lachend in een sloot. Het was een bizarre ervaring om ineens aan de andere kant te moeten staan en ik voelde ook aan alles dat ik dat eigenlijk helemaal niet kon. Het afgelopen jaar waren er schoolfeesten geweest, waar ik achter de meiden aan had gezeten die hier nu examens deden. Het is maar goed dat ik niet zo succesvol was bij de vrouwen, anders hadden de mondelingen havo 5 dat eerste jaar nog hele ongemakkelijke situaties opgeleverd. En buiten voor de deur van de school stonden leerlingen te roken, waar ik in het weekend ervoor in de kroeg nog mee op de tafels had staan dansen. En toch voelde het goed. Het was zoeken naar de juiste houding tegenover mijn leerlingen. Ik moest boven ze staan terwijl ik naast ze stond, maar ik genoot van ieder uur dat ik er was. En ik was er voor ieder uur dat ik er eigenlijk moest zijn zeker een uur extra. In dat eerste jaar werd ik begeleid door een goede docent waar ik zelf les van had gehad en ik nam deel aan een verplicht opleidingstraject voor startende docenten in de school. Ik kreeg daar praktische tips over de gang van zaken in school, er werden opnames gemaakt van mijn lessen die in de groep werden besproken, ik leerde er enorm veel, vooral op didactisch gebied. Ik denk dat dit begeleidingstraject heel bepalend is geweest voor mijn verdere professionele ontwikkeling als leraar. Man, wat vond ik alles prachtig. Met mijn klassen lachte ik me slap om allerhande vormen van cabaret, ik las korte verhalen en vertelde waarom ze me aanspraken, liet leerlingen hun eigen muziek en geschreven teksten meebrengen of schreef samen met de leerlingen teksten voor de schoolkrant. We dichtten ook wat af aan de hand van allerlei werkvormen die ik leerde op de opleiding, ik leerde hoe ik spelling en grammatica het best kon aanleren en ik spendeerde eindeloos veel uren aan het voorbereiden van lessen, excursies en grote avonden. Maar ik stuurde ook mijn eerste leerling eruit, ik kreeg een derde klas waar ik echt ordeproblemen had en ik maakte een eerste ontluisterende rapportvergadering mee (kan nog eens een apart blog aan gewijd worden). Maar bovenal ouwehoerde ik enorm veel. Regelmatig verkletste ik een heel uur omdat een leerling of

ik een bepaald boek had gelezen of ik vroeg aan de leerlingen wat ze in het weekend hadden meegemaakt en we vulden zo hele lessen met sterke verhalen, terwijl ik de leerlingen liet denken dat ik niet door had dat ze me afleidde van het echte werk. Als er iets in school of in de wereld gebeurde wat belangrijker was dan wat op het programma stond in de les, (praktisch altijd natuurlijk) dan werd ook daarover gesproken. Ook in de tussenuren ouwehoerde ik eindeloos, maar dan vooral met collega's. Over alles wat met het werk te maken had. Over hoe ik die moeilijke klas toch onder de knie kon krijgen. Hoe ik een valide toets moest maken met een goed correctiemodel. Ik leerde dat de leraren waar ik de jaren ervoor les van had gehad, ook een enorm groot hart aan hun onderwijs werkten, ook als er in de praktijk niets van terecht kwam en ik schaamde me nog weer een beetje dieper voor mijn gedrag als leerling. Het was een fantastische tijd. Ik maakte me nog helemaal niet druk over taakbeleid, ratio's, onderwijstijd en normjaartaken. Over onderwijsveranderingen uit Den Haag, over inspectie of over LB, LC of LD. *Ik leerde en ik gaf les. En het glas was altijd halfvol.*

Dit artikel is eerder gepubliceerd op [TerHaarOnderwijs](#)

Excellente leerlingen: kijk om je heen en ga aan de slag.

Door: Jeroen Clemens

Onderwijsmoment van **Jeroen Clemens**, leraar Nederlands op [Helen Parkhurst](#), blogger en aan het promoveren op onlinegeletterdheid. [Zijn weblog @jeroencl](#)

Er wordt veel gepraat over excellente leerlingen en over uitdaging in het onderwijs. Dat gebeurt meestal op de top-down manier en er wordt nogal neerbuigend over de leerlingen gesproken. De school moet een excellente school worden en je krijgt er een prijs voor. Ik zou zeggen: kijk gewoon om je heen en waag eens wat. Er zijn genoeg leerlingen die erg goed in iets zijn en dat heel graag willen laten zien. En als ze dat mogen doen, zijn ze gemotiveerd en het leren is betekenisvol (en dat kan je weer in je folder zetten en daarmee ouders overtuigen), je lost er soms problemen mee op, de school wordt beter en het onderwijs is zoveel leuker. Er zijn voorbeelden van docenten en scholen die dit ook vinden en mooie dingen doen. Maar die krijgen volgens mij niet genoeg aandacht. Ik noem er nu drie, waarvan twee van mezelf (is geen hybris, maar ik heb nog niet goed genoeg gezocht naar de andere, die zeker zullen komen). De eerste is van Frans Droog, die leerlingen vaak heel erg uitdaagt, zie zijn weblog: een [voorbeeld](#). Het tweede voorbeeld is van mijzelf en al uit 2009, waarbij ik al mijn klassen wilde laten bloggen over literatuur. In die tijd was blogsoftware nog niet zo gebruikersvriendelijk en ik had besloten WordPress op de server van onze eigen school te zetten. In mijn 5VWO klas zat een leerling, Bas Hinteman, die heel goed was in ICT en het een uitdaging vond deze blogsoftware te plaatsen en ook iedereen die er mee aan de gang wilde te ondersteunen. Hij werd de technische directeur was van alles wat ik (en later veel collega's) deed met [bloggen in de klas](#). Hij heeft deze taak op zich genomen totdat hij van school ging. Er is een leuk stuk hierover geschreven door Carla Dessain in [Vives 2009 Wie schrijft die blijft, wie blogt wordt bezocht](#). Het tweede voorbeeld speelt nou. Zoals lezers van mijn Edublog weten, doe ik - naast lesgeven - promotieonderzoek naar onlinegeletterdheid. Ik ga komend jaar een pilot doen met de sectie Nederlands van het Vathorstcollege in Amersfoort. We gaan lessen ontwikkelen en uitproberen. Ik heb hiervoor ook een

testomgeving nodig om de vooruitgang te meten. Ik heb de beschikking gekregen over een deel van een Amerikaanse [ORCA](#) van Dr. Leu en moet die omwerken tot een Nederlandse versie. Hiervoor had ik een programmeur nodig, maar daarvoor geen budget. Maar ik heb ook slimme leerlingen, die wel een uitdaging willen. Drie leerlingen uit 4VWO (nu 5VWO) zijn heel goed in programmeren en vonden het een mooie uitdaging om de Amerikaanse testomgeving te herprogrammeren voor Nederland. Op school heb ik toestemming dat zij daar tijd voor krijgen voor het vak O&O binnen het Technasium en ze mogen het als profielwerkstuk doen. De deadline PWS is pas in de 6VWO, maar uitdagen mag al in de vierde. Gewoon jaartje eerder klaar. Afdelingsleider akkoord en wij blij. Ook hebben we besproken dat we voor een Nederlandstalig blad een gezamenlijk artikel gaan schrijven over deze klus en zullen beschrijven hoe het proces ging, welke invloed deze manier van werken heeft op hun motivatie en op hun leren en op mij als leraar. Ik ben in gesprek met de leraar Engels om ook een Engelstalig artikel te gaan schrijven. Kijk om je heen en je ziet een oceaan van talent.

Een “WOUW” moment

Door: Elle Peters

Elle Peters is iCoördinator en MediaCoach bij [Onderwijsspecialisten](#), Veilige leeromgeving met media. Oog voor passie en talent. #Computeradvies [@EllePeters](#)

Ik geef regelmatig voorlichting over het inzetten van nieuwe media en mediawijsheid in het speciaal onderwijs en doe dat vanuit een positieve insteek. Aansluiten bij de belevingswereld en de hulpvragen van leerlingen met een beperking die ook graag gebruik maken van alle digitale mogelijkheden. Ook deze leerlingen in het speciaal onderwijs zijn actief op sociale media en ook zij hebben daar ondersteuning bij nodig om sociale media doelbewust in te leren zetten. Met leerlingen voer ik gesprekken over bijvoorbeeld trots zijn op wat je doet en dat durven te delen. Deze week kreeg ik van een leerling via Twitter een link toegestuurd zonder verdere toelichting. Twee dagen later dacht ik er ineens aan dat ik deze link nog niet geopend had. Ik ontdekte [een prachtig interview](#) met desbetreffende leerling. Een interview waar hij met recht enorm trots op is! Dit is voor mij zo'n moment. #Trots #onderwijsmoment

Een moment is een synoniem voor een ogenblik.

Door: Karin Donkers

Karin Donkers schoolleider. Ik ben van mening dat het anders kan, mag en moet in het onderwijs. Vertrouwen en autonomie zijn daarbij belangrijke voorwaarden. Eigentijds betekenisvol onderwijs waar ik samen met leerlingen (en leraren) op zoek ga naar antwoorden. [@kardonsch](#) en [Edublogger](#)

Een onderwijsmoment is dus een synoniem voor een ogenblik in het onderwijs. Mijn onderwijsmoment is dus een voor mij een belangrijk ogenblik in het onderwijs. En dan gaat het ook nog over het jaar 2014, dus wordt het mijn ogenblik in het onderwijs in 2014. Ik pas, ik doe niet mee want ik kan niet aan deze verplichting voldoen. Een ogenblik, een moment is te kort, te snel voorbij om een blog over te schrijven. Een ogenblik, een moment is sowieso te kort om iets zinnigs over te zeggen. Ik kies dus niet voor een moment maar voor een gegeven, een tijdstip, een beleving, een ontwikkeling of verandering. Mijn "onderwijsmoment" heeft te maken met flexibiliteit en dan met name die van kinderen, onze leerlingen. Werken op een vernieuwingschool en/of meedraaien in een pilot betekent dat we, en dan bedoel ik met we mijn team en de leerlingen, vaak de hobbels voor anderen wegnemen door 'trial and error'. En dat is mooi maar vraagt soms veel van beide 'groepen'. Na weken verbindingen en koppelingen testen die betrekking hadden op afstemming van werken in de cloud en de elektronische leeromgeving, is het geduld soms echt op. Bij mij dan wel te verstaan want leerlingen hebben een engelengeduld lijkt soms wel. Zo ook die morgen als ik opnieuw gehaald wordt door een jongen uit groep 7. Een knul met een soms wat opvliegend en nerveus karakter die de laatste maanden zijn draai echt lijkt te hebben gevonden. Dat is eerder wel anders geweest. "Karin, wil je nog even komen want het 'werkt' weer niet goed." Iets wat geïrriteerd sta ik op, kijk hem aan en zeg: "Rik, ik word er echt helemaal niet goed van." "Soms heb ik zin om die rot computers uit het raam te gooien." Lachend kijkt hij me aan met zijn grote vragende ogen. "Niet doen, je moet juist rustig blijven, met je opwinden schiet je helemaal niets op." Ik kijk hem wat verbaasd aan en vraag "Waar heb jij dat geleerd?" "Geleerd door ervaring en in therapie." Ik knipoog en we lopen samen verder. In de groep neem ik plaats achter een laptop en als het 'ding' niet doet wat ik wil, steek ik mijn handen wanhopig in de lucht. Ik wil wat zeggen maar zie dat Rik naar me kijkt. "Karin, weet je het nog?" Zijn duim en wijsvinger van beide handen klemt hij op elkaar, hij spreidt zijn armen en sluit zijn ogen. "Zen, Karin." Ik doe hem na en zeg: "Zen Rik, rust zal ons redden." Ik herpak me en realiseer me dat als ik het niet meer op kan brengen om het goede voorbeeld te geven aan mijn leerlingen, maar de leerlingen mijn voorbeeld zijn dan.....? Ja wat eigenlijk? *Dit is zo'n moment van reflectie, diep inademen, 'op staan' en weer geduldig verder gaan!*

Behinderung

Door: Paul Laaper

Paul Laaper, leraar koken mbo. 'Ik heb leerlingen, dus ik besta', vrij naar R.D. Op [mijn weblog](#) schrijf ik over onderwijs, ict en Culinaire Cultuur. Niet hoeveel jaren ik nog moet zijn voor mij interessant maar hoeveel jaren ik nog mag.

Behinderung

Hoe meer je me op m'n nek zit,
des te minder ik beweeg;
dus geen domper
die dat heilig onderwijsvuur
verstikkend dooft
en leerlingen daarmee
van iets waardevols berooft.

17 November was mijn onderwijsmoment.

Door: Jacob Jan Voerman

Jacob Jan Voerman: Mijn kracht is mijn dwarse kijk op de wereld, die er eindelijk mag zijn (dat mag je van mij ook lezen met de komma achter 'kijk' ipv 'wereld'). En toen kwam ik basisschool de Vallei tegen. En ik dacht, zo wil ik wel leraar zijn. Ik vroeg of ik dat mocht uitproberen. [@jvoerman](#)

Ik laat de aanloop kort. Genoeg om te weten dat ik 10 jaar geleden met veel elan de Pabo ging doen omdat ik vond dat er in het onderwijs van alles moest verbeteren. Ik mislukte, vooral omdat ik mezelf niet goed genoeg kende, weet ik achteraf. Deze zomer ontdekte ik een vacature bij de Vallei. Een democratische basisschool. Ik bekeek, aanvankelijk sceptisch, de site, maar werd tijdens het lezen

steeds enthousiaster. Ik besloot niet te reageren op de vacature. Ik kende mezelf inmiddels. Als ik me in die procedure zou begeven, zou ik mezelf gaan lopen bewijzen. Die valkuil omzeilde ik, door tot het najaar te wachten. Toen stuurde ik een mail. Ik was bezig met theater maken en verhalen vertellen. Daar, op die school verhalen vertellen. Dat leek me een mooie 'oefening'. Ik kreeg direct een enthousiaste mail terug, en na één dag kijken wist ik al dat het meer zou worden dan alleen verhalen vertellen. Ik besprak met de schoolvergadering (ja, democratische school, de kinderen beslissen over alles mee) dat ik twee dagen in de week mee zou draaien. Al snel wist ik dat ik hier wilde blijven. Hier werd onderwijs aangeboden zoals ik dat 10 jaar geleden voor me zag. En toen gebeurde het toch! Mijn valkuil. Heel langzaam dreigde ik er in te vallen. Ik begon me af te vragen of ik goed genoeg was voor deze school. Op sommige dagen ging het geweldig, er gebeurden zulke mooie dingen. Op andere dagen worstelde ik, omdat ik niet één-twee-drie zag wat mijn meerwaarde was. Dat had natuurlijk alles te maken met het democratische onderwijsproces. Leerlingen bepalen zelf wat ze leren. Je loopt als leraar niet de hele dag te bepalen wat de kinderen doen. Je volgt, en begeleidt. Een rol die ik veel mooier vind, maar ook een rol die erg veel onzekerheid brengt. Op 17 november vroeg ik een begeleidingsgesprek aan met één van de intern begeleiders. Ik wilde mijn twijfels benoemen. Wat ik als antwoord kreeg ontroerde me. Het maakte zo veel los dat ik op de terugweg in de auto huilde. Van geluk. *"Die twijfels hebben wij allemaal nog steeds. We weten nooit zeker of we het goed doen. Soms lijkt alles te kloppen, en dan zijn er momenten waarop we heel veel vragen hebben. We zijn hier nog steeds aan het leren. Ook het omgaan met die onzekerheid. Dus leer lekker mee."* Wat een kracht! Onzekerheid en kwetsbaarheid omhelzen als één van de kernwaarden op school. Iedereen, óók het team de kans geven om te leren. Iedereen de kans geven om dat te doen waar hij/zij goed in is. Ik voelde dat ik gezien was. Ik voelde het vertrouwen. Ik voelde dat ik mocht groeien. Ik voelde dat ik fouten mocht maken. Ik voelde dat ik hier mocht zijn wie ik was. Ik voelde dat ik hier mocht ontdekken wat mijn kracht was. Al deze zaken worden overal met de mond beleden, maar je voelt het binnen komen als het écht gemeend wordt. Voor het eerst in mijn werkzame leven voelde ik al deze dingen. Wat een prachtplek voor kinderen om op te groeien. Begeleid worden door een team dat zichzelf deze kwetsbaarheid toestaat. Hier krijgen ze lessen mee die veel verder gaan dan taal en rekenen. Mijn blogs over de vallei kun je [hier](#) lezen.

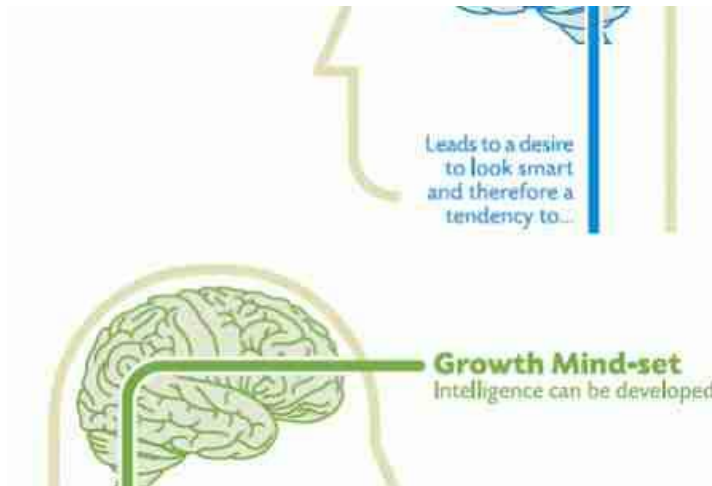
Hoop doet leven

Door: Ashwin Brouwer

Ashwin Brouwer: Ik ben docent / coach en alles wat daarbij komt kijken bij het Friesland College. Daarnaast ben ik initiatiefnemer van [het platform](#) Social media in het mbo. [@ashwinbrouwer](#)

Bij ons op school zijn we begonnen met een nieuwe aanpak om onderwijs te verzorgen. In die aanpak staan onder andere de mindsets van [Carol Dweck](#) centraal, de fixed en growth mindset. Op de vrijdagmiddag gaf ik les aan een groep tweedejaars juridisch medewerker en stonden deze mindsets centraal. De studenten kregen de opdracht om verschillende bronnen hierover te bekijken en daarna vragen voor zichzelf te beantwoorden. Een prachtig gesprek was de uitkomst waarbij één student helemaal enthousiast was geworden over de growth mindset. De reden volgde snel daarna; 'Meneer, dan is er nog hoop voor mij' schreeuwde ze uit! Fantastisch hoe zo'n theorie van mevrouw

Dweck haar zelfbeeld binnen één opdracht totaal veranderde. Het is één van de vele mooie onderwijsmomenten die ik mag meemaken bij ons op school.

Leer nooit iets omdat het meetelt

Door: **Wilfred Rubens**

Wilfred Rubens werkt als projectleider en e-learning adviseur. Hij blogt over ICT en leren via www.wilfredrubens.com. [@wrubens](https://twitter.com/wrubens)

Eén van mijn belangrijkste onderwijsmomenten vond plaats in het najaar van 1983. Ik was net van de middelbare school af en studeerde pedagogische wetenschappen in Nijmegen. In het eerste jaar hadden we een nogal ongelukkig rooster. We hadden namelijk op maandag maar één college, historische pedagogiek van Jan Noordman, en wel van 17-19 uur. Ik woonde in die tijd op kamers bij de familie Daemen in Beuningen. Een mooie, betaalbare, kamer. Maar wel op drie kwartier fietsen van de universiteit. Een OV-kaart kenden we toen nog niet. Tijdens het eerste college vertelde docent Noordman dat zijn hoorcolleges geen onderdeel waren van de tentamenstof. "Mooi", dacht ik, "hier hoef ik dus niet meer naar toe". Achteraf begreep ik van mijn mede-studenten dat Noordman's college's tot de meest inspirerende college's van hun hele studie behoorden. Ik realiseerde me toen dat je je bij leren en ontwikkelen niet moet laten leiden door iets dat meetelt voor een cijfer, door iets dat moet. Leer omdat het bijdraagt aan je ontwikkeling. Leer omdat je het wilt.

Als docent wil je je leerlingen en studenten daar bewust van maken.

Nieuwsgierig studenten?

Door: **Lia Spreeuwenberg**

Lia Spreeuwenberg, Docent Onderwijskunde en Onderzoek, Stoas Wageningen | Vilentum Hogeschool [@LiaSpr](#)

Zaterdag 22 november, in de loop van de ochtend. Ik ben in gesprek met student Martijn over het onderzoek dat hij doet naar nieuwsgierigheid van leerlingen in het VMBO. Martijn is docent Sport & Beweging op Het Groene Lyceum, AOC Oost. Hij volgt tevens onze masteropleiding Leren en innoveren, waar hij tweedejaars student is, met juli 2015 als beoogd moment van afstuderen. Het gesprek dat we hebben gaat over de data die Martijn aan het verzamelen is. We verkennen manieren om dit te analyseren. Martijn brengt via een vragenlijst in kaart wat de mate van nieuwsgierigheid is. Daarnaast brengt hij in beeld hoeveel vragen leerlingen stellen en van welk 'niveau' deze vragen zijn. Om uiteindelijk mogelijk iets te kunnen zeggen over een verband tussen mate van nieuwsgierigheid en het vermogen om vragen te stellen. Tijdens dit gesprek vraag ik wat door over de vragenlijst. Martijn begint te vertellen over het proces: hoe is hij tot dit instrument gekomen. De vragenlijst die hij gevonden had en geschikt vond was namelijk Engelstalig. Hij vertelt hierover met een enige mate van zelfspot en een grote mate van ervaringskennis. Hij reflecteert, geeft prachtige voorbeelden van hoe hij leerlingen bij het proces betrokken heeft en geeft ook aan waar zijn twijfelpunten zitten. Ik ben onder de indruk.

Moet je kijken wat een student van ons kan. In zo'n korte tijd (ruim een jaar) heeft hij een behoorlijk complex onderdeel van het doen van onderzoek in de vingers, namelijk de vertaling van een valide vragenlijst die door deze vertaling niet automatisch meer valide is. Hij weet hoe hij dat op kan lossen. En niet alleen dat. Hij doet het, hij loopt tegen praktijkproblemen aan waar elke onderzoeker tegenaan zou lopen, én hij lost deze op. Wauw. Trots ben ik. In het gesprek geef ik nog een klein zetje. "Goh, Martijn, dit is zo'n gaaf proces. Zou je dat niet uit kunnen werken, bijvoorbeeld een blog van kunnen maken?" En ja hoor, diezelfde dag nog kwam [de blog](#).

Projectonderwijs 3.0

Door: **Hans Steeman**

Ik ben **Hans Steeman** (60) en werk bij het ROC Nijmegen. Onderwijsontwikkeling en daardoor ook onderwijs en ICT, zit in de genen. Daarbij kies ik altijd de praktische invulling. Ik geef jullie graag een , op de valreep van 2014 een onderwijsmomentje. [@Hanzie54](#)

Projectonderwijs heeft altijd een prominente plek in mijn onderwijsontwikkeling. Waarschijnlijk omdat ik zelf ook praktisch ben ingesteld en altijd wil weten 'waarvoor' die theorie nu eigenlijk bedoeld is. Projectonderwijs combineert meerdere zaken. Het stelt de praktijk centraal, de theorie is daarbij ondersteunend en het stimuleert groepswerken en reflectie. Maar genoeg theorie nu. Het gaat erom wat dat met mij heeft gedaan/does. Als MEAO-student, was ik niet altijd de makkelijkste leerling. Dat veranderde door 'de projectgroep MEAO', waarmee we – studenten en docenten- samen de

organisatie van introductiedagen, themaweken en de organisatie van politieke cafés organiseerden. We schrijven begin jaren 70! Vijf jaar later roerde ik me opnieuw aan het onderwijsfront. Als lid van de projectgroep DdB (naar een democratiser beleid, maar ook een afkorting van de docent die ons daar niet mee hielp) vormden we een projectgroep, die daadwerkelijk praktijk in de opleiding integreerde. Geen jaar stage en dan reflecteren en afstuderen, maar geïntegreerd. Daadwerkelijke met (werkloze) jongeren aan de slag en in de projectgroep daar op anticiperen. We waren 130 % aanwezig terwijl de norm 80 % was. Via een aantal omzwervingen beland je weer op de school waar je vroeger leerling was. Nu als docent. Als de kans zich aan dient met competentiegericht onderwijs starten we met twee enthousiaste collega's met projectonderwijs voor de opleiding exportmedewerker. Ik werk me in in de praktijk van het beroep en schrijf de projecten waar studenten gezamenlijk aan werken. De ontwikkeling van gestuurd naar zelfverantwoordelijk onderwijs zit mooi in de opbouw en de begeleiding verweven. Zelfs een uitgever wordt enthousiast en we produceren, (te?) ver in zijn tijd voorruit de leeromgeving 'Schonenvaart'. Nu heb ik net afscheid genomen van de projectgroep die de Netwerkschool in Boxmeer (ROC Nijmegen) ondersteunde. Ook daar staat de praktijk weer centraal, mooi uitgewerkt in leerplaatsprofielen, waar exact, samen met het werkveld beschreven is wat 'de praktijk' inhoud, zodat daar in de lessen mooi op kan worden aangesloten. En als ik bij mezelf naga heb ik ook altijd het meeste geleerd door de combinatie te zoeken met de praktijk, ***juist dan beklift het en leer je inhoudelijk.***

Vul met mij de gaten maar op.

Door: Maurits Knoppert

Maurits Knoppert ([@mknoppert](#)). Ik werk al sinds 1998 op een basisschool (O.G. Heldringschool) in Den Haag. Na deze 16 jaar werk ik daar nog met veel plezier al heb ik mijn rol op deze school in deze tijd flink zien veranderen.

Vanaf 1998 ben ik gestart als leerkracht en wist ik dat dit was wat ik wilde. Sinds mijn start in het onderwijs ben ik ook steeds meer geïnteresseerd geraakt hoe de computer op school in te zetten is. Dan bedoel ik niet alleen voor de kinderen, maar ook zeker voor de leerkrachten. Nadat ik in mijn eerste jaar nog bv met een rekenmachine gemiddeldes heb zitten uitrekenen kwamen daar al snel de Excel werkbladen. Alles wat geautomatiseerd gedaan kon worden wilde ik niet meer met de hand doen. Deze drang om zaken handiger te willen doen kwam steeds meer naar boven. Ik had steeds meer de doelstelling dat als ik iets handigs voor 14 mensen in elkaar kon zetten dan hoeven die 14 mensen zich daar niet meer mee bezig te houden en kunnen die hun energie in hun lesgeven stoppen. Mijn moment kwam dan ook zo'n 5 jaar geleden. Ik had 3 dagen een vaste klas en 2 dagen had ik tijd voor al die andere zaken. Beide zaken wilde ik zo goed mogelijk doen. Alleen merkte ik dat het mij steeds minder lukte om beide dingen goed te doen. Ik deed de zaken maar half en dat gaf een vervelend gevoel. Ik vond het onbevredigend te ervaren dat ik in mijn groep niet alles kon doen zoals ik dat graag zou willen, maar ook de andere zaken die ik deed gebeurde maar half. Vandaar dat ik mijn directeur op dat moment voorstelde om mij niet meer fulltime voor een groep te zetten, maar mijn tijd te verdelen over de groepen waar een gat viel. Dit was dus wel iets anders dan het ideaal waarmee ik het onderwijs ben ingestapt. Vanaf dit moment had ik dus niet meer de

eindverantwoording over een groep. De afgelopen 5 jaar heb ik zo'n beetje alle groepen van de school gezien van kleuters tot groep 8. Dit was wel even wennen, want opeens heb je niet echt meer een vaste groep. Het voordeel was nu wel dat ik mijn tijd en energie kwijt kon in de zaken om het onderwijs heen. Ik heb geprobeerd om zaken omtrent bv de administratie en documenten beter op te zetten. Collega's kunnen alles vinden en kunnen vanaf iedere plek gewoon met hun schoolwerk aan de slag zonder dat ze er zelf extra energie in hoeven te steken. Zo heb ik geprobeerd om het voor mijn collega's makkelijker te maken. Niet iedereen hoeft alles te kunnen en te maken. *Als 1 iemand iets kan maken en de rest heeft daar profijt van dan heb ik mijn doel gehaald.*

Hij zei 'mevrouw' tegen mij

Door: Susan Spekschoor

Susan Spekschoor, ambulante begeleider in het voortgezet onderwijs - cluster 3, moeder, apps voor kinderen & onderwijs [@SusanSpekschoor](#), [weblog](#)

Precies een jaar geleden ging ik de kerstvakantie anders dan voorgaande jaren in. Ik sloot een periode van bijna 14 jaar op één school af. Drie weken daarvoor had ik voor mezelf besloten dat het tijd werd om oren en ogen open te houden. Het was tijd voor een nieuwe uitdaging. Nu zeg ik al heel lang dat het voor iedereen goed is om een keer te wisselen van werkplek, nieuwe mensen ontmoeten, nieuwe uitdagingen aan te gaan. Maar nu het voor mezelf zover was, vond ik dat toch wel heel spannend! Ik besloot niet haastig op zoek te gaan, maar te kijken wat er op mijn pad zou komen. Niet wetende dat ik drie dagen daarna al een gesprek zou hebben en binnen een week een andere baan had! Wat gebeurde er? Dit ging wel heel snel. "Dit moest zo zijn" zeg ik wel eens tegen mensen in mijn omgeving. Dus dit was mijn 'dit moest zo zijn' moment. Van speciaal onderwijs, cluster 3 zmlk, naar voortgezet onderwijs, ook cluster 3, alleen nu langdurig zieke kinderen. Dat is wel een heel verschil. Van (jonge) kinderen met een laag/lager ontwikkelingsniveau naar pubers op een reguliere voortgezet onderwijs school. Inmiddels zijn we alweer een jaar verder. Een jaar met veel mooie en leerzame momenten. Ik mag op drie vo scholen werken, waarvan één zelfs mijn 'oude school' is. Toen zelf als puber door de gangen en in de lokalen, nu als ambulante begeleider. Ook regelmatig in de lokalen en zelfs in de schoolbank. Deze keer niet voor mezelf maar om leerlingen te helpen. Een prachtige baan, een grote uitdaging. Hoe mooi is het om deze leerlingen te mogen helpen? Leerlingen met zorgvragen, omdat zij wel onderwijs op dit niveau aan kunnen, alleen daar hulp bij nodig hebben. De één meer als de ander. De ene leerling juist op het gebied van een aangepast rooster, de ander weer met meubilair of inzet ict mogelijkheden. Maar ook voorlichting aan docenten en tips voor in de les. Het is geweldig om met deze leeftijdsgroep te mogen werken. Vanaf dat moment was ik niet meer 'juf Susan', maar 'mevrouw Spekschoor'. Dat was wel even wennen. Zo had ik laatst een afspraak met een leerling, een jongen van 15 jaar. Ik kwam hem tegen in de gang en hij zei: 'Hé mevrouw, hebben we straks nog een date?' Ik geniet van de humor die ze hebben, van het gedrag wat bij pubers hoort, maar ook de gesprekken met hen. 2014 is voor mij één groot onderwijsmoment geweest. Ik heb veel geleerd, zie heel veel nieuwe uitdagingen en kansen, interessante mensen ontmoet met passie voor deze kinderen en onderwijs. Ik geniet van mijn werk als ambulante begeleider. Ook, of misschien wel juist, nu in deze 'onzekere' tijd. Hoe mijn werk er uit zal zien na 01-08-2016 dat weet ik op dit

moment nog niet. Maar wat ik wel weet is dat deze leerlingen met zorgvragen blijven. Dus mijn passie om deze kanjers te helpen en te begeleiden hoop ik ook na 01-08-2016 nog in te kunnen vullen. *Op naar veel mooie onderwijsmomenten in 2015! Ook voor jou!*

I have a dream

Door: Marcel Kesselring

Marcel Kesselring, is een werkzaam bij Innofun, hoofdredacteur bij VIVES Magazine en gastdocent bij PABO Avans. Leren doe je overal en nergens. De belangrijkste lessen leer je juist vaak buiten de schoolmuren, zonder boeken, zonder toetsen. Mijn moment gaat over zo'n belangrijke geschiedenisles. [@Marathonkeje](#)

In het Amerikaanse Phoenix in december werd een zwarte man doodgeschoten door de politie omdat de agent dacht dat hij een pistool bij zich droeg. "Ik krijg geen lucht" waren zijn laatste woorden. De zwarte bevolking reageerde heftig op dit incident en ging massaal de straat op om te demonstreren. Zo maar een bericht uit de actualiteit maar met een duidelijke koppeling met een les uit de geschiedenis. Afgelopen zomer was ik met mijn gezin in de VS en bezochten wij het grote Martin Luther King monument in Washington DC. Martin Luther King leidde massale burgerrechtenprotesten, organiseerde een vreedzame mars waarna hij zijn wereldberoemde 'I have a dream'- speech gaf. Als ouder praat je met je kinderen over de betekenis hiervan en heb je gesprekken over mensenrechten en de geweldloze strijd van Martin Luther King. Enkele dagen later waren we bij het Lorraine Motel in Memphis. De plek waar MLK in 1968 werd vermoord. Het hotel is een soort bedevaartsoord geworden waar Amerikanen hun eigen geschiedenis proberen te begrijpen. Op die plek staan twee jongemannen, een blanke Nederlander en een zwarte Amerikaan. Twee jongemannen opgegroeid in een ander land met een andere cultuur. De twee families raken aan de praat over deze plek en wat dit heeft betekent voor de geschiedenis van Amerika en misschien wel voor de gehele wereld. Je voelt het verdriet van deze Amerikaanse familie en hun nog voortdurende strijd voor gelijkheid. Het is voor de Nederlandse jongeman niet te begrijpen waarom MLK is vermoord en waarom er nog steeds zwarten worden gediscrimineerd ondanks het feit dat Obama president is. Vol trots merk ik uit deze open gesprekken dat mijn eigen kinderen zeer tolerant zijn en dat discriminatie niet hun woordenboek staat. Het bewijst dat tolerantie begint met de dialoog en die nooit mag ophouden, van generatie op generatie. *Deze ontmoeting, dat gesprek op die historisch plek zullen deze jongemannen nooit meer vergeten voor de rest hun leven, daar kan geen geschiedenisboek tegen op.*

Fijn verhaal, meester

Door: Conrad Berghoef

Conrad Berghoef: Docent Nederlands/Mediawijsheid in het MBO. Professioneel bemoeial. Tweets gaan over alles wat me bezighoudt. Best veel ook. [@conradberghoef](#) en blogt op [hetFokschaap](#)

Acht stagedagen moest ik doorbrengen op een klein Mavoschooltje op het Friese platteland. Drie dagen lang zat ik observerend achter in de klas –wat vooral inhield dat ik mijn eigen huiswerk meenam- en de overige vijf dagen moest ik zelf voor de klas. De docent –door zijn leerlingen nog steevast ‘meester’ genoemd- hield zich strak aan het boek, dus dat kon ik ook wel dacht ik. “Ben je er klaar voor?”, vroeg mijn stagedocent aan het eind van de derde stagedag. Ik had werkelijk geen idee. Nog een dagje tentamenstof doornemen achterin de klas zag ik ook wel zitten eerlijk gezegd. Maar het leek me niet zo’n goed idee om dat te zeggen, dus ik vroeg maar wat ik met de brugklas aan moest. “We gaan bezig met de Romeinen. Vertel het verhaal van Romulus en Remus maar”, zei hij. Mijn eerste lesopdracht. Hoe mijn lesvoorbereiding er precies heeft uitgezien, weet ik niet meer precies. Vanuit de opleiding waren we verplicht minutieuze lesformulieren in te vullen, compleet met doelstellingen, subdoelstellingen en een tijdschema. Het zou me verbazen als ik zo’n formulier heb in zitten vullen. Energie stak ik vooral in het lezen en herlezen van het verhaal van de mythische stichters van de stad Rome en een bijbehorend kruiswoordpuzzeltje, ter verwerking. De avond en vooral nacht vóór de bewuste lesdag viel er iets te vieren. Ik zou niet meer weten wat, maar in het studentenleven valt altijd wat te vieren natuurlijk. Om een lang verhaal kort te maken: om een uur of vijf ’s ochtends kwam ik thuis, sliep een uurtje op de bank, fatsoeneerde mezelf en om half zeven pakte ik de bus. Gelukkig had ik nog de tegenwoordigheid van geest om een verfrommeld A-4’tje mee te nemen –de kruiswoordpuzzel- maar mijn aantekeningen kon ik niet meer vinden. En toch moest ik voor de leeuwen. Dertig paar ogen ineens op mij gericht. Geen idee waar ik moest beginnen. “Er was eens”? “Lang geleden..”? Ik was iets te lang stil. Het begon al te rommelen in de klas. Toen wist ik het: “wie van jullie heeft ook een vervelende broer?” Dat hielp, want dat was herkenbaar. En het was de opmaat voor het verhaal van de tweelingbroers Romulus en Remus. Ondanks mijn brakke hoofd kreeg ik de geest toen ik merkte dat leerlingen –al was het eerst maar uit beleefdheid- naar me luisterden. Maar toen ik eenmaal de ogen groter zag worden, de bekkies open zag vallen en ze tegen elkaar aan zag schurken, was ik helemaal niet meer te houden. De wolvin, de vriendengroep van Remus, de broedermoord waarmee de geschiedenis van Rome begon: ik begon mijn verhaal, zonder welke aantekeningen dan ook, zelf leuk te vinden. En ik merkte uit de reacties van de leerlingen dat ik een nooit vermoed talent bij mezelf had ontdekt: ik kon een publiek boeien door simpelweg een verhaal te vertellen. Mijn stagedocent vond het ook: “je bent een geboren verteller”, zei hij toen de leerlingen zich bogen over de kruiswoordpuzzel. En ik zou het nu natuurlijk over alle honderden lessen kunnen hebben die na die tijd volkomen de mist in zijn gegaan –ook en vooral tijdens die eerste stage- maar deze leservaring vergeet ik nooit: ze heeft mij resoluut het onderwijs ingetrokken en nooit meer losgelaten.

Als achttienjarige kreeg ik van een brugklasser het mooiste compliment ooit, in drie woorden: “*fijn verhaal, meester!*”

Pak allemaal je telefoon erbij

Door: Joan van Esch

Joan van Esch, als niet praktiserend apotheker al vele jaren werkzaam bij de MBO- opleiding voor apothekersassistenten op ROC ID College in Leiden. [@joanvanesch](#)

Ook dit schooljaar mag ik de lessen Farmaceutische Patiëntenzorg geven aan de 3e jaars apothekersassistenten. Bij die lessen hoort een theorie-examen over alle geneesmiddelenkennis van leerjaar 1 en 2. In mijn ogen voor deze studenten het examen waar het meeste leerwerk bij komt kijken. Ik heb 20 weken om alle examenstof te herhalen. Dus in de zomervakantie ben ik na gaan denken hoe ik dat zou gaan doen. Vorig schooljaar had ik al wat geëxperimenteerd met Socrative, maar op het juiste moment verschenen er tweets over Kahoot in mijn tijdlijn. Met de instructies van Herman van Schie op ICT-idee ging ik aan de slag om een quiz te maken in Kahoot. Dus toen ik de 2e les begon met "pak allemaal je telefoon erbij", vielen de monden open van verbazing. "Mevrouw, meent u dat nu echt? We horen al twee jaar alleen maar dat de telefoon weg moet". En ja, deze mevrouw meende het echt. Het inloggen met die telefoons ging redelijk vlot, er werd fanatiek mee gedaan en gebaald als een medestudent net iets eerder het juiste antwoord gaf en dus meer punten kreeg. Dus toen ik na afloop van die 1e Kahoot quiz vroeg of het voor herhaling vatbaar was, was iedereen dol enthousiast. We maakten een verdeling van de onderwerpen. Elk weekend maak ik een quiz van 20 vragen, waarbij ik in de antwoorden zaken opneem die ik in een onderwijs-leer-gesprek toch ook nog wel even benoemd wil hebben. Want dat is de manier waarop wij Kahoot doen. Het juiste antwoord is belangrijk, maar over de andere antwoorden is vaak ook nog wel iets te vragen of te vertellen. Dat ik met het maken van zo'n quiz elke week bijna 2 uur bezig ben, terwijl ik maar 15 minuten voorbereidingstijd betaald krijg, neem ik op de koop toe. Want op dit moment is het voor deze klas een manier om al in een vroeg stadium met de leerstof van het examen bezig te zijn. En natuurlijk mag een student die prominent als winnaar op het digibord verschijnt daar een foto van maken, zodat ze die trots thuis aan haar ouders kan laten zien. En nu maar hopen dat alle inspanningen zich vertalen in mooie voldoende bij het theorie-examen in februari.

Supertof

Door: Roeline Jochensen

Roeline Jochensen: Onderwijsassistent en Ict-coördinator CNS Basisschool Cavaljé. Draai mee in de werkgroep Ict en Media van Critical Skills en in de Klankbordgroep Basispoort. Interesseer me erg voor allerlei nieuwe ontwikkelingen in het onderwijs met name op ICT gebied. En ik schrijf af en toe wat op de blog van de Onderwijswijven. [@rjoch](#)

Het moment dat je een "OnderwijsMoment" van 2014 moet kiezen. Er dwarrelen veel momenten rond in mijn hoofd. Een paar mooie momenten op een rij: Het moment dat ik leerlingen bezig ziet

tijdens de ontdek-middagen met keuzeproject "Programmeren kun je Leren". Geweldig om eerst hun verwarring te zien met gewoon analogo programmeren. De verbazing: "Huh, heb je daar geen computer voor nodig?". Gevolgd door de eerste teleurstelling: "Moeten we met papier, potlood en bekertjes aan de slag? Wat heeft dat nu met programmeren te maken?" Als ze er mee aan de slag gaan zie ik dat sommige leerlingen moeite hebben. Ze hebben het principe van iedere stap beschrijven nog niet door. Maar na een paar keer oefenen valt meestal het kwartje wel. Ze gaan enthousiast aan de gang met bekertjes stapelen, pixel tekenen en de sandwich juf natuurlijk. In de tweede les komen ook de tablets en computers aan de beurt. Los gaan ze met de Makey Makey (geleend van @4pip), Scratch en diverse programmeer spelletjes op de tablets. Totale focus. Heerlijk! "Juf, wat kost de Makey Makey? Die ga ik vragen voor Sinterklaas". De tijd ging veel te snel. Dat waren de leerlingen met mij eens. Dus op naar een vervolg in 2015. Super tof! Het moment dat ik in september een ICT thema middag help organiseren voor de hele stichting. En dat daar veel mooie workshops gegeven worden. Presentaties waar leerkrachten direct mee aan de slag kunnen. Waar twee leerkrachten van mijn school zelf een workshop geven aan collega's. Super tof?! Het moment dat ik met de "Onderwijswijven" bij elkaar ben. Als iedereen geniet van de meegebrachte lekkere hapjes. En nog méér geniet van elkaars gezelschap en verhalen. Super tof. Het moment dat ik de schoolkrant in elkaar zet en ineens in een artikel iets lees over mijzelf. Dat collega's geïnspireerd raken door mijn enthousiasme. Super tof. Het moment dat ik met een leerling aan het werk ben en merk dat de opdracht op de afgesproken manier niet lukt. Dat ik door een andere draai te geven aan de uitvoering, ruimte kan geven aan de leerling. Dat het anders mag. En dat er naar hem wordt geluisterd. Super tof. Het moment wanneer ik ergens vast loop en op Twitter een netwerk van betrokken onderwijs mensen om me heen ervaar. Super tof. Het moment dat ik met het zweet op mijn rug in het theater achter de geluidsknoppen zit met ons onderwijs-muziektheater en de lampen aangaan. Super tof. Kleine momenten om van te genieten, dit soort momenten. Nog steeds kan ik niet kiezen. Of wel? Het moet het moment zijn dat ik blij ben dat ik 13 jaar geleden zomaar het onderwijs ingerold ben. En dat blijkt ... SUPER TOF !

Pats!

Door: Astrid Schat

Astrid Schat, onderwijsontwikkelaar en docent aan de Utrechtse Zorgacademie van MBO Utrecht. Na 16 jaar voor de klas en een master leren en innoveren achter de kiezen weet ik het zeker, onderwijs maak je samen! [@AstridSchat](#), [haar weblog](#)

Wat ben ik geraakt door de inaugurele rede van Maarten Wolbers van 12 december 2014. Maarten Wolbers spreekt over de twee gezichten van het onderwijs. Was het onderwijs aanvankelijk verantwoordelijk voor het gelijktrekken van de sociale ongelijkheid tussen de lagere en de hogere milieus, immers kinderen uit lagere milieus kregen de mogelijkheid om te gaan studeren. Nu lijkt er een nieuwe sociale scheidslijn zich te ontwikkelen ten gevolge van de onderwijsexpansie die zich in de afgelopen decennia heeft voltrokken. Er is sprake van een diploma-inflatie waardoor de hoger opgeleiden geen baan vinden op het niveau van hun opleiding en solliciteren op banen onder hun niveau. De lager opgeleiden verliezen daarmee een kans op werk op hun niveau. Waarom raakt mij

dit en is het voor mij het onderwijsmoment van 2014? Niet omdat ik vind dat hiermee de kansen voor MBO'ers die door willen stromen naar het HBO verminderen. Niet omdat ik vind dat de kans op werk voor MBO'ers kleiner wordt door deze onderwijsexpansie. Niet omdat ik denk dat HBO en universitair opgeleiden minder uitdaging ervaren in het werk dat zij op een lager niveau uitvoeren en wellicht daardoor minder goed werk leveren. Maar omdat ik mij overgeleverd voel aan de beleidsmakers die dit jaren geleden hebben bedacht. Ik kan wel naar een stok zoeken maar ik weet niet wie ik ermee kan slaan. Beleid maken is moeilijk en de uitkomst is niet altijd te voorspellen. Ooit diende dit beleid een nobel doel, maar the sky is not the limit voor de MBO student, dat blijkt. Laten we dan dit ook eens hardop zeggen tegen al die ouders en MBO studenten die denken dat the sky wel de limit is. We moeten deze verandering anders gaan benaderen. Hoe kan het MBO zich manifesteren als een beroepsopleiding die de strijd aan kan met het HBO? Dit kan door de positie van de MBO student op de arbeidsmarkt te verbeteren door vanaf lesdag 1 de MBO student midden in de beroepsorganisatie te plaatsen, letterlijk. MBO onderwijs is contextrijk onderwijs, daar ligt de kracht. De 'school' is ondersteunend aan die praktijk en niet andersom. Bij BBL studenten is dit normaal, maar voor de BOL studenten nog niet. Dit kan door met de invoering van de nieuwe kwalificatiedossiers keuzedelen te blijven ontwikkelen die inspringen op veranderende omstandigheden in de gezondheidszorg. En dit kan door vernieuwend beleid ten aanzien van de zorgstructuur en het toepassen van ict in het onderwijs voor te blijven zetten. Terug nu naar de inaugurele rede van Maarten Wolbers. Ik doe de professor te kort door alleen dit onderdeel uit zijn rede te benoemen. Lees de gehele rede en ervaar wat Maarten Wolbers vanuit zijn positie als wetenschapper samen met anderen onderzoekt met als doel; goed onderwijs voor iedereen.

[De twee gezichten van het onderwijs. Inaugurele rede Prof. Dr. M.H.J. Wolbers](#)

Natte Voeten

Door: Mascha Groenman

Ik ben **Mascha Groenman** werkzaam op een basisschool in Bergen (N-H) in groep 3. Ik ben dit jaar begonnen aan een studie master Sen: talentontwikkeling en excelleren. Een boeiende studie! Het onderwijs moet anders, daarvan ben ik overtuigd: onderwijs maken met de kinderen en niet voor of over de kinderen.

Het is herfst en op ons schoolplein staat een grote plas. Het is werkelijk een prachtig groot plein, met struiken, bomen, zand en veel tegels om op te voetballen. Het is gelukkig even droog, dus kan ik groep 3 uitlaten. Ze stormen het schoolplein op en koersen recht af op de enorme plas, waarin het midden een bal drijft. Ik waag een halfslachtige poging ze bij het water vandaan te houden, maar geef het al snel op : "Ga eens uit de plas, J!" "Waarom?" "Je krijgt natte voeten, denk ik." antwoord ik hem "Daar.....voel ik niets van!" geeft hij terug. Hij huppelt richting de plas. In samenspraak met de meester van groep 7 besluit ik het er bij te laten. Aan de rand van de plas, balanceren twee kinderen met een tak, ze proberen de bal naar de kant te hengelen. De bal werkt niet mee. Ze blijven het proberen. Aan de rand van die plas water bevindt zich een stenen verhoginkje. Geen idee waar het voor dient eigenlijk. Bovenop het verhoginkje staat F. ze twijfelt zie ik, of ze zal springen. Ze kijkt beurtelings naar mij en de plas. Ik leid haar af met gekke bekken. Ze lacht naar me en zwaait en doet ineens een pracht

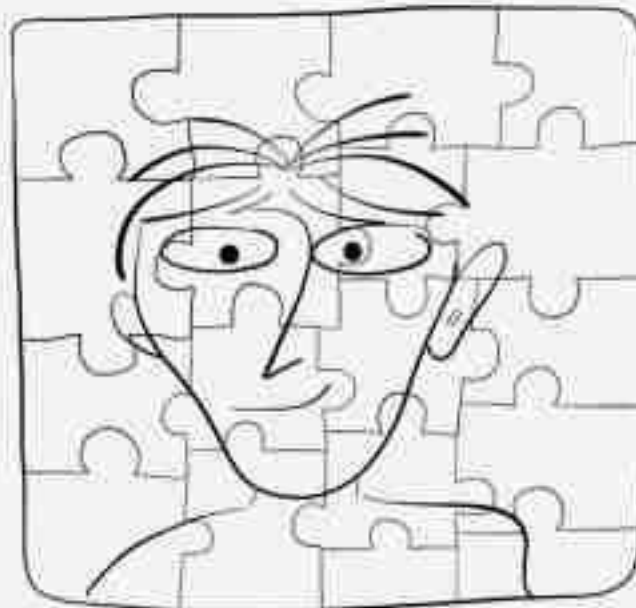
van een ontdekking: “ik zie de school op z’n kop, juf! En ik zie jou ook ondersteboven!.... Kijk dan!” Ik staar in de plas en roep dat ik haar ook ondersteboven zie. ze straalt en al gauw staan er nog drie kinderen naast haar terwijl ze zichzelf bekijken in het spiegelende water. De kinderen die de bal probeerden te pakken, zijn ondertussen met bladeren en takken een dammetje aan het bouwen en ze naderen de bal al flink. Er wordt samen gewerkt in hoog tempo. De een sjouwt, de ander stampt stevig aan. Natte voeten hebben ze vast wel, maar dat voelen ze niet. Het is jammer dat de bel gaat. We moeten echt naar binnen. Daar wringt S. haar sokken uit om gelukkig te verzuchten dat ze hard heeft gewerkt. Volgens mij hebben ze meer geleerd in 20 minuten buitenspelen dan tijdens de rest van de ochtend

Onderwijs....een puzzel - 2014-12-31 09:23

Door: Annemarie van Essen

Annemarie van Essen, Programmamanager Biebsearch, de bibliotheek op school VO. Bibliotheek & onderwijs, Rijnbrinkgroep, coach, kunstenaar, tekenaar! [@essen2punt0](#)

Bij onderwijsmomenten verbeelden kom ik telkens weer op hetzelfde beeld uit: een puzzel uit gekke stukjes en een persoon daarin. De puzzel is niet altijd duidelijk en ook wie er op het beeld staat is niet meteen te duiden. Is dit nu een scholier of student, is dit een leraar? En waarom zijn de puzzelstukjes niet meer van hetzelfde formaat? De regels veranderen elk moment voor elk beeld en ook lopen studenten- en docentenrollen door elkaar heen. Soms is de student tot leraar geworden en soms is een leraar degene die het meest te leren heeft.

“Mam, de meester trok steeds aan mijn bretels vandaag”

Door: Judith Koster:

Judith Koster: Ik ben intern begeleider op een school voor zeer moeilijk lerende kinderen. Als gedragsspecialist werk ik graag oplossingsgericht en is mijn motto "wat je aandacht geeft groeit" [@htiduj27](#)

Mijn onderwijsmoment gaat niet over mijn eigen school of werkomgeving, maar die van mijn zoon. Hij zit in groep 6. Met glimmende oogjes kwam hij vorige maand uit school. “mam, de meester trok steeds aan mijn bretels vandaag” En ineens wist ik het. Hier gaat het om in het onderwijs. De meester die even aan je bretels trekt; “he kerel, ik heb je gezien hoor” Want dat willen de kinderen. Gezien worden door hun leerkracht. Aandacht en contact zijn de toverwoorden in het onderwijs. Oprecht aandacht voor en contact met ieder kind, de rest volgt dan vanzelf. Ineens gingen deze kleine verhaaltjes me opvallen. Lachend: “kijk mam, een rode stip op mijn hand, deed de meester toen ik bij zijn bureau stond” Trots: “de meester zei Einstein tegen me...” Het klinkt zo eenvoudig en dat is het misschien ook wel. Terwijl ik met mijn werk als ib-er in de knoop kom omdat ik een vernieuwing in moet voeren terwijl de ander nog niet eens is afgerond, trekt de meester even aan de bretels van mijn zoon. Als je als leerkracht beseft hoe belangrijk het is dat kinderen door jou gezien worden, dan weet je wat je te doen staat. Wie er ook op de deur klopt, je ib-er, de directie, de inspectie. Als jij jezelf maar recht in de ogen kan kijken als je in de spiegel kijkt. Heb je vandaag de kinderen gezien of hun resultaten? Gaf je een knipoog of voerde je de CITO-gegevens in? Een schouderklopje of in gedachte bij je groepsplan? Wist je eigenlijk wel dat Victor jarig was toen hij glimmend van trots de klas inliep met zijn traktatie. Of was je gister te druk met registreren? En dat zijn moeder nog steeds in het ziekenhuis ligt? Ik ben niet tegen CITO, groepsplannen en inspectie, zolang we ze blijven zien als middel en niet als doel. Je gebruikt geen leesmethode als een kind al kan lezen. Laten we zelf na blijven denken en vooral ons zelf vertrouwen. Ik kom leerkrachten tegen die het bijna opgeven. Ze voelen zich incompetent. Ze hebben geen tijd meer voor waar ze goed in zijn (kinderen zien) Wel wordt op alle fronten steeds meer van ze verwacht op alle gebieden, vooral de opbrengstgerichte. Wat levert het op? En hoe bewijs je dat?? Aandacht en contact kun je niet meten. Reken en leesresultaten wel. In 2015 ga ik de klassen weer in. En ik ga turven. Hoeveel contact is er tussen de leerkracht en de kinderen? En ik kan voorspellen dat de beste CITO-resultaten gehaald worden in de groepen waar de meeste streepjes staan!

De leerkracht die de kinderen durft te zien heeft bij mij een streepje voor!!!

Anders leren kijken naar verantwoordelijkheid

Door: Patrick Koning

Zo'n 12 jaar geleden verruilde ik mijn consultancy stropdas in voor een baan in het onderwijs. Een bewuste keus om voor anderen iets te kunnen betekenen. Spijt? Nooit! Al die jaren werk ik met veel

plezier bij de ICT-Academie en de Academie voor Teaching and Learning bij het Koning Willem I College in 's-Hertogenbosch. [@pikoning](#) ontrafelt het leren op zijn [eigen weblog](#).

Eén van mijn motto's is: leven = leren EN leren = leven.

In mijn eerste jaar als kersverse mentor van een BOL-4 klas leerde ik iets wat ik dagelijks in mijn achterhoofd houd in het contact met mijn studenten. In mijn mentorklas zat een student die graag naar school kwam, de ict-vakken vooral leuk vond en de andere verplichte vakken minder. Een gewone gezonde student dus, echter een aantal dagen in de week kwam hij steeds te laat. Een aantal keer had ik hem hierover al gesproken. Hij beloofde beterschap. Echter veranderde zijn gedrag niet. College docenten begonnen te klagen over zijn spijbelgedrag bij mij. De student zou geen verantwoordelijkheid kennen. Iets in mij knaagde. Ik had het gevoel dat ik niet het hele verhaal kende. In een vervolg gesprek legde ik mijn gevoel neer bij de student en dat ik de keus om een aantal dagen in de week te laat te komen niet kon rijmen met zijn motivatie voor een ict-opleiding. Ik vroeg naar zijn verhaal. Het bleek dat de student 's ochtends voor zijn 1,5 jaar oude zusje zorgde omdat zijn gescheiden moeder een aantal dagen in de schoonmaak werkte van 6:30 tot 9:30. Ze knoopte de eindjes aan elkaar. Zijn zoon, mijn student, haalde zijn zusje uit bed halen, verschoonde luiers, ... en al die andere dingen die nodig zijn om voor een baby te zorgen.

Hoezo kende deze student geen verantwoordelijkheid?

Loten voor innovatief onderwijs

Door: Brigitte Bloem

Brigitte Bloem gunt haar eigen en andermans kinderen inspirerend, toekomstgericht onderwijs. Brigitte runt [Tekstbureau Blij dat ik schrijf](#) levert journalistieke artikelen en teksten aan diverse (onderwijs)bladen, websites en opdrachtgevers. [@Bloemschrijft](#)

“Ik moet nu ophangen”, zegt Daan. “Ik ben aan de beurt. Het kan wel even duren want voor een visum voor Saoedi-Arabië moet je veel vragen beantwoorden.” Daan heeft me net verteld over een van zijn nieuwste projecten: lichtgevende bomen. Niet door ze met een gemeen goedje te beschilderen, maar door ze genetisch te modificeren. Daardoor worden ze lichtgevend en kunnen ze straatlantaarns vervangen. Ik weet nog niet goed wat ik van deze vorm van bio-hacking vind, maar feëeriek lijkt het me wel. En dat er mensen zijn die dit soort ‘onmogelijkheden’ bedenken en ook daadwerkelijk proberen mogelijk te maken vind ik, op zijn zachtst gezegd, bijzonder. Ik lees dat Daan Roosegaarde niet de eerste is die nadenkt over lichtgevende bomen. Maar uit het begin van ons interview maak ik inmiddels wel op dat Daan een enorme doorzetter is. Het gezegde ‘de aanhouder wint’ is ‘m op het lijf geschreven. Ik surf naar zijn site om zijn smogvrije park in Beijing te bekijken, waarover hij me zojuist ook vertelde. Hij en zijn team ontwikkelden een ‘smogbuster’, die smogdeeltjes uit de lucht zuigt. En zelfs de opgevangen smog wordt verwerkt in smogringen. Sieraden van smog, je moet er maar op komen. Geweldig! Na een kwartier bel ik Daan terug. Z’n visum is geregeld en hij is klaar voor het vervolg van ons interview. Hij vertelt me over zijn schooltijd. Hoe hij keer op keer ‘kan niet’ en ‘mag niet’ als reactie op zijn creatieve ideeën kreeg. Hij vertelt ook dat driekwart van de reacties op zijn Zomergasten-uitzending afkomstig was van onderwijsmensen.

In het onderwijs is een enorme honger naar een nieuwe aanpak, ervaart Daan. Als het interview ten einde is en ik de verbinding verbreek heeft Daan er een fan bij. Wát een inspirerende man, wát een bevlogenheid, wát een vernieuwende ideeën. Die avond vertel ik oudste dochter over het werk van Daan Roosegaarde. Mijn beginnende puber krijgt glanzende ogen. 'Wow, die man maakt coole dingen!' Al van jongs af aan wil oudste dochter uitvinder worden. Ons huis staat en hangt vol met haar bouwwerken en maaksels. Volgend jaar gaat ze naar de middelbare, zoals ze het zelf noemt. Na het interview met Daan Roosegaarde weet ik dat ze met het Technasium, waar ze graag naar toe wil, de juiste keuze maakt. Dé opleiding voor de toekomst, realiseer ik me nog meer dan voorheen. Eigenlijk raar dat er in onze stad maar ééntje is. En dat je daar ook nog voor uitgeloot kunt worden. Belachelijk systeem!
Maar mocht ze die pech hebben, *dan bel ik Daan of ze bij hem in de leer kan.*

Het is best 'een dingetje'

Door: Edith van Montfort

Edith van Montfort.: vol vrolijkheid en daadkracht wil ik vanuit diverse perspectieven staan voor mooi, goed onderwijs! Ik sta lerend, ontwikkelend en een beetje stout in mijn praktijk. Ik wil professionals in het primaire proces inspireren en bovenal bevoorwaarden het beste in zichzelf waar te maken; opdat zij ertoe doen in het leren en leven van de lerenden! [@bososs](#)

Mijn onderwijsmoment

Eigenlijk zijn dat onderwijsmomenten van anderen.
Mooi onderwijs wordt gemaakt tussen leraar en leerling. In scholen.
Ik ben daar niet.
Ik ben van het bevoorwaarden van dat mooie onderwijs.
Die onderwijsmomenten dus, die van anderen...

De leraar die stelt de open vraag als uitgangspunt te nemen.
De Intern begeleider die stelt, voortaan minimaal één uur per dag gewoon fijn in de klas, extra ogen en oren.
De rekencoördinator die aanschaf van een nieuwe rekenmethode weet uit te stellen
Een schoolteam dat beslist de woordenschattoets niet meer af te nemen.
De bouwcoördinator die eigen gedrag open kritisch ter discussie stelt; goed voorbeeld doet ...
De schoolleider die onderwijs anders durft te organiseren.
De leraar die collega leraar van vorige school vraagt om haar nog even te coachen.
De leraar die op studiereis tot diep in de nacht aan het werk blijft om eigen leren voor de ander inzichtelijk te maken.
De leraar die 'n dagje met mij meewerkt en er samen met mij een artikel over schrijft.
De leraar die schittert als leraar voor collega-leraren.
De leraar die kinderen zelf laat getuigen van hun leren.
Dat soort onderwijsmomenten, ik mocht ze allemaal zien in 2014.

En dan toch in het meest indrukwekkende onderwijsmoment werd ik zelf het onderwerp....

Vrijdag 31 oktober 14.30 uur (ongeveer) Boston USA Parker High

Een aantal leerlingen vertelt ons – groep van 17 skbo collega's uit Oss – over hun onderwijs, hoe ze erop betrokken zijn. Zeg maar een kippenvel moment van een halfuur. Ik bedacht me nog wel even: in de woorden, beelden van leerlingen over hun onderwijs, wordt de kwaliteit van dat onderwijs manifest. Maar dit was zo mooi...dat ik de bij dat gesprek aanwezige directeur vroeg: zeg, hoe heb jij deze leerlingen geselecteerd? Ik werd meteen door diezelfde leerlingen op mijn vooringenomen vingers getikt: hoezo?! Wij zijn de school! Kiezen er graag voor met jullie in gesprek te zijn.

Het is best 'een dingetje' als je altijd vertrouwen predikt en met je eigen wantrouwen wordt geconfronteerd.

Mijn hele klas bevorderd; rapportuitreiking in de kroeg

Door: Willem van Dinther

Willem van Dinther: dertig jaar MBO onderwijs bij het Summa-college. Docent, projectleider, informatiemanager en ontwikkelaar.

Houdt zicht bezig met innovatie op gebied van e-learning en digitale informatievoorziening in onderwijs. [Edublogger](#) en [@WillemvDinther](#)

Introductieprogramma

Zo eens in je onderwijsleven overkomt je dat. Zonder het naar elkaar uit te spreken heb je als mentor en klas ineens met elkaar een klik. Waar dat toe kan leiden mijn unieke onderwijsmoment. Begin negentigerjaren op het Economische Lyceum Eindhoven, vanuit het niet, overkomt het je. Het was ergens in augustus, erg heet; mussen vielen van het dak. Een nieuwe tweedejaars groep voor mijn neus. Een 60-tal vragende ogen keken mij aan. Normaliter is het tijdens een introductieweek in een klas eng stil. Er is weinig interactie; ieder tast elkaar dan af. Die dag was het anders. Ieder sprak, alsof ieder elkaar al kende, met elkaar. Bij het opheffen van mijn hand werd het stil. Geen geklaag over het einde van de vakantie, de hitte of het programma. Apart...

Een ijsje

In de middag stapte ik naar Peter Schoormans, mijn adjunct. Ik vroeg een bedrag van 25 gulden. Hij keek me aan met een vragend gezicht. "Ik ga met m'n klas een soft-ijsje eten. Eens kijken hoe ze reageren". Prompt kreeg ik een geeltje toegestoken. Weer terug in de klas vroeg ik: "wie?". Na enige tijd ging er een hand naar boven: "ik!". Ik gaf aan dat het tijd was voor een ijsje. Onze spontane vrijwilliger was bevorderd tot boekhouder. Hij zorgde voor de afrekening, restbedrag ging naar Peter Schoormans. Zijn buurman deed bestelling en serveerde de ijsjes aan zijn klasgenoten uit. Verder sprak ik af dat we als groep bij elkaar zouden blijven. Samen uit samen thuis. De softijs-uitstap verliep volgens het boekje.

Kruiwagen

Na een enkele maanden kwamen de eerste resultaten van de groep bovendrijven. Aan het einde van een les werden overgangsnormen en die eerste resultaten besproken. Ik liet me, zonder na te denken, de historische woorden ontvallen: "als jullie met zijn allen overgaan naar het derde leerjaar, dan hebben we rapportuitreiking in de kroeg, wordt ik zat en mogen jullie mij in een kruiwagen thuis afleveren". Ik herbevestigde mijn uitspraak. Vanaf dat moment was de beer los. Groepjes studenten gingen elkaar overhoren. Aantekeningen werden uitgewisseld. Mijn collega's kregen er ook lucht van, mijn klasje kreeg ineens vleugels.

Overgangsvergadering

Of ik het wilde of niet mijn klas was nagenoeg helemaal over. Er was 1 bespreekgeval die had vijf gescoord waar een zes diende te staan. Staande de vergadering werd het cijfer aangepast. Ik had niets meer in te brengen. Collega Berry Koolen was, in overleg met adjunct Peter Schoormans, al zo vrij om de woensdag erop bar "Ski-fit" te reserveren. Tijdens de vergadering werden alle collega's uitgenodigd om aanwezig te zijn.

Rapportuitreiking

Die woensdag was het druk in "Ski-fit". Alle studenten en mijn collega's bevolkten de zaak. Voorzichtig nipte ik aan een pilsje. Een collega stond achter de bar, een andere bakte snacks achter de vetbalie; ze wisselden elkaar af. Om een uur of half elf vormde zich een rij studenten voor me. Elke student voorzien van een grijns en een versgetapt pilsje. Ik nam de stapel rapporten, een diepe zucht, heb er vervolgens 30 pils weggewerkt. Wat later ging het wat minder met me. Er was geen kruiwagen, dus hebben de collega's Berry Koolen (links) en Pieter Kruijssen (rechts) me met de benenwagen thuis afgeleverd. Wat later werd ik na een innige omarming met de toiletpot weer een beetje mens. De ochtend erop stonden Berry en Pieter om 10.00 uur met een vette grijns weer op de stoep. Geen beter vermaak dan leedvermaak was hun boodschap.

Pas veel later besef je wat je overkomen is. Ik krijg er weer kippenvel van.

Mezelf nog veel vaker afvragen: WHY?

Door: Esther Groenevelt

Esther Groenevelt: Leerkracht en Intern Begeleider in het basisonderwijs. Dol op haar vak en lezend en twitterend ([@esgroenevelt](#)) op onderzoek naar de beste begeleiding voor leerlingen. Uitgaande van de uitspraak van Einstein: "Everybody is a genius. But if you judge a fish by its ability to climb a tree, it will live its whole life believing that it is stupid."

Het is net voor kerstvakantie. Een van de drukste, maar ook een van leukste periodes in het prachtige beroep van leraar. Ik ben er niet bij. Door de buikgriep zit ik bijna 2 weken thuis. Voor mij, een hele opgave. Is er wel gedacht aan Simon die.. Kan iemand wel zorgen voor de juiste begeleiding voor Sanne die.. , maar ik moet toch zelf? Je voelt je op een bepaalde manier onmisbaar, why? Zo ziek thuis aan het einde van het jaar is er ineens alle tijd om terug te kijken. Ik lig in bed en denk terug aan mijn jaren op de PABO. Jaren die ik vaak heb omschreven als: zinloos, zonder inhoud. Ik vond altijd dat ik vooral had geleerd van de praktijk en weinig van al die uren in lokalen en

collegezalen. Mopperde over de grote verslagen vol doelen, reflecties en plannen, ik was er na 4 jaar meer dan klaar mee en vroeg me meer dan eens af: why?

Op zoek naar meer inhoud en meer verdieping richting de behoefte van leerlingen besloot ik de Master SEN te gaan doen. Maar ook daar begon het weer. Diepgaander dit keer, maar toch. Grote verslagen vol doelen, reflecties en plannen en ik vroeg me weer af: why?

In bed overdenk ik het jaar 2014 in mijn onderwijspraktijk. Pas of alweer het vijfde jaar en wat is een het mooi jaar geweest. Een jaar vol prachtige onderwijsmomenten: Ik mocht werken op een school in ontwikkeling. Een school met een mooie onderwijsvisie. Een school met een diversiteit aan leerling, die centraal staan. Ik mocht meewerken in een projectgroep die een stukje van deze visie uit ging werken. En van de zomer kreeg ik de kans om mijn leerkrachtrol te gaan combineren met een prachtige uitdaging als Intern Begeleider. Maar wat maakt dit jaar zo succesvol? En was dit ook zo voor Simon die in mijn klas zat en zoveel liefde nodig had? Was dit ook zo voor die collega met wie ik samenwerken mocht? Waarom kijk ik zo vol tevredenheid terug: why?

Ik bekijk dit jaar en reflecteer. Vraag mezelf af wat, waar, wanneer, waarom en hoe. En beseft dat al die dikke verslagen vol doelen, reflecties en plannen me wel degelijk iets hebben gebracht. Ze waren voor mij toen niet de weg en miste hier en daar hun doel, maar ze hebben wel de bodem gelegd voor de vraag: why? Een vraag die ik steeds meer ben gaan gebruiken en waarderen in ons beroep. Want, wat we, waar in het onderwijs ook doen en op welk moment de vraag blijft: waarom doen we de dingen zoals we ze doen? En nog veel belangrijker: wat heeft de leerling daaraan? Op dit moment ziek in bed beseft ik me, mijn voornemen voor 2015.

Mezelf nog veel vaker afvragen: WHY?

Ode aan Juf

Door: Gerard Jans

Gerard Jans, Mijn werk bestaat uit het adviseren van organisaties bij vraagstukken rondom veranderingen. Daarnaast ben ik in de ICT werkzaam als programmamanager. In de tijd die rest ben ik freelance journalist en tekstschrijver. [@GRJans](#)

Als ik door de oude buurt loop
Gewoon, omdat ik er vroeger was
en m'n jeugd daar lag
m'n verwachting en hoop
Dan versnel ik mijn pas

Het staat er nog, net als toen
't Grind knarst onder mijn zool
De gevel hoog, de ramen groot
de kozijnen groen
Nog precies dezelfde school

Voor het eerst bij mama weg
Vol van tranen, van heimwee duf
Verlangend kijkend naar buiten
over 't plein, voorbij de heg
Maar gelukkig was daar juf

Veel later op een lange schoolreis
in de pauze, of als je werd gepest
als het thuis even niet wou vlotten
Was juf lief en was juf wijs
En liet je meedoen met de rest

Glimlachend vervolg ik mijn weg
Soms wou ik dat ze er nog was
als het even niet wil vlotten
En ik hoor mezelf, als ik hardop zeg
Dankjewel juf, ik mis je voor de klas

Getrapt op het doel schieten

Door: Marijke Kaatee

Marijke Kaatee, Onderwijsmens in hart en nieren, inspireert, motiveert en prikkelt docenten het beste in zichzelf naar boven te halen. In afrondingsfase boek:... lessen waarin kwartjes vallen (werktitel) [@MarijkeKaatee](#) en [weblog](#)

Tien enthousiaste docenten die willen leren hoe ze met hun leerlingen kunnen mindmappen. Na de training kom ik bij iedereen één keer kijken in de klas om eventueel nog iets bij te sturen of vragen te beantwoorden. Niet iedereen staat te trappelen bij een lesbezoek, maar het was de afspraak om het zo te doen, dus de agenda's worden getrokken.

Bij Sylvia vatten leerlingen voor de eerste keer een tekst samen in een mindmap met een digitaal programma. Tijdens de training is het voordeel van een digitaal programma behandeld: leerlingen kunnen beter focussen op het structureren zelf. Sylvia's instructie is wat beknopt. Leerlingen weten niet goed wst een handige manier is om een tekst op te delen in stukken, ook weten ze niet hoeveel tijd ze voor de opdracht hebben. Sylvia ziet dat leerlingen moeilijk op gang komen en zegt dat de mindmap over 30 minuten zo klaar moet zijn dat ze aan de hand van hun mindmap een presentatie van 3 tot 5 minuten kunnen houden. Nu wordt vaart gemaakt. Leerlingen hebben het programma snel door (kleiner en groter maken, uitbreiden, verslepen, verwijderen, afbeeldingen toevoegen), maar het kiezen van een structuur en maken van vertakkingen gaat moeizaam. Sylvia en ik overleggen kort. Sylvia geeft leerlingen verlengde instructie: deel de tekst op in alinea's, geef alinea's een kopje, zet de kopjes als armen in de mindmap. Dit helpt. Aan het eind van de les vraagt Sylvia wie de mindmap willen presenteren. Twee duo's willen wel en Sylvia kiest één duo. De meisjes

tonen hun mindmap op het digibord en aan de hand van de armen in de mindmap vertellen zij wat er in de tekst staat. Deze presentatie gaat zo spontaan dat de meisjes er zelf versted van staan.

Hannie zegt dat een zelfgemaakte mindmap handig is bij het leren voor een toets: Je hebt de leerstof kort en bondigsamengevat en dat lukt alleen als je de leerstof begrijpt. Als je voor de toets gaat leren, hoef je alleen de mindmapgoed door te nemen en alles komt boven. De leerlingen hebben er meteen zin in. Hannie combineert voorkennis activeren en demonstreren en opent het programma op het digibord. De leerstof uit de vorige les wordt met de leerlingen opgehaald en geplaatst in de mindmap. Hannie zorgt ervoor dat ieder onderdeel een andere arm krijgt. Hannie demonstreert zo de knoppen en doet voor hoe je de leerstof uit de vorige les structureert. Niet alles uit de vorige les staat op het bord, dus leerlingen krijgen nu de kans om het startschema over te nemen en in duo's uit te breiden. Hannie vraagt wat ze nog missen en geeft drie leerlingen een beurt. Zo worden er toch nog een paar onderdelen genoemd die leerlingen nu zelf een plek in de mindmap moeten geven en verder moeten uitwerken. Hannie wijst erop dat begrippen uit de vorige les er niet in hoeven, maar dat ze met een afbeelding mogen worden weergegeven als er tijd over is. Leerlingen hebben een half uur de tijd.

Met 8 computers kunnen 16 leerlingen aan de slag. Drie duo's zetten zich aan het edele handwerk. Een half uur is voldoende voor een digitale mindmap, maar op papier verzanden de leerlingen in kiezen van kleurtjes, trekken van mooie lijnen, niet kunnen gummen dus is er frustratie. De mindmaps worden opgehangen en nabesproken. Ze zijn kleurrijk en heel verschillend. De vraag 'welke vind je het mooist' nodigt onvoldoende uit om leerlingen serieus te betrekken, dus gaat de les uit als een nachtkaaars. Handiger was geweest om niet op creativiteit maar op effectiviteit te focussen: welke mindmap is handig om te leren, wat mis je, wat was je zelf vergeten en zie je bij anderen wel staan, wat zou je volgende keer anders doen? En, in welke mindmap is gekozen voor slimme oplossingen?

Twee voorbeelden van betrokken docenten uit mijn klasje, helaas heb ik hier geen ruimte voor meer. Voorbeelden van ervaren docenten die gevangen zitten in eigen routines en moeite willen doen om routines te doorbreken en er iets nieuws toe te voegen. Ze staan open voor feedback in een fase waarin ze nog kwetsbaar zijn. Als je iets nieuws toepast in je les loopt het niet vanzelfsprekend op rolletjes. Een risicovolle onderneming die er vaak toe leidt dat docenten terugvallen op vertrouwde routines.

We vragen ons toch al jaren af waarom er in het onderwijs zo weinig verandert? Dat heeft hier dus mee te maken. Je hebt net iets nieuws geleerd dat je wilt toepassen in je les, je hebt het nog niet geïnternaliseerd, dus het is nog geen routine. Je past het mechanisch toe en dan loopt er iets tegen, zodat er tijdens of na de les een gevoel van onvrede ontstaat. Onvrede en onzekerheid willen mensen niet voelen of ervaren, docenten zeker niet. Het gevoel van onzekerheid of onvrede is er vaak de oorzaak van dat weerstand ontstaat en wordt geïnterpreteerd als: het werkte niet. Het mooie van feedback is dat wordt uitvergroot wat goed ging en dat de focus niet alleen ligt op wat er beter kon. Het oppoetsen van wat goed ging zodat docenten niet blijven hangen in onvrede door wat minpuntjes, dát komt uit mijn onderwijshart: docenten te motiveren door te zetten in een fase dat ze nog onzeker zijn.

Door docenten te inspireren, te prikkelen, te verleiden en te motiveren om door te zetten en zich niet laten ontmoedigen door collega's, omstandigheden of onzekerheden kom ik tot mijn onderwijsdoel. Stapje voor stapje realiseren van dynamische, gevarieerde, onvoorspelbare en uitdagende lessen die leerlingen in hun versnelling zetten. Lesgeven is dynamisch, hard en heftig voor docenten omdat zij gedurende de dag ieder uur veel ballen tegelijk in de lucht zien te houden.

Samen met docenten wil ik dat graag ombuigen. Leerlingen moeten meer zweten, de ballen uit de lucht vangen en in het doel knallen.

Toch overheerst bij mij het plezier wat ik aan die 'gastjes' beleef.

Door: Harry Dubois

Harry Dubois, hoofd ict van een grote scholengemeenschap in het midden van het land. Redacteur van o.a. COS en al jarenlang bezig met [ict en onderwijs](#). Nu bestuurslid van de Reisgids Digitaal Leermateriaal. [@ictcafe](#)

Als hoofd systeembeheer van een grote scholengemeenschap (1600 leerlingen en 180 personeelsleden) sta ik altijd open om nieuwe ervaringen op te doen. Die krijg ik veelal van stagiaires ict die via het ROC onze school bezoeken. Soms zit er een HBO-er tussen die zich bezig houdt met speciale projecten, zoals de ontwikkeling van een content management systeem.

Omdat onze school groeit én het gebruik van ict in de klas afgelopen jaar sterk is toegenomen door laptopprojecten, zitten we nu al met drie full-time stagiaires. Die stagiaires zitten standaard in onze mediatheek; dicht bij de plekken waar de meeste vragen te verwachten zijn. Bovendien zijn we vanaf afgelopen september gestart met een ict-balie waar iedereen met zijn of haar vragen terecht kan. Een stagiaire krijgt van mij toegang tot het ticketsysteem. Medewerkers melden een storing en ik plaats die dan in het systeem en wijs deze toe aan een stagiaire. Bij calamiteiten bel ik direct naar deze ict-balie en vraag of een stagiaire naar een lokaal kan gaan. Best spannend natuurlijk want daar sta je dan als 18 jarige tussen je leeftijdsgenoten om daar een storing aan een computer op te lossen. Ze vervullen dus in onze organisatie de eerste-lijns helpdesk. Daar leren ze het meeste van. Ik hou ervan om studenten in 'het diepe' te gooien. Komen ze er niet uit, dan nemen ze weer met ons (drie systeembeheerder) contact op. Wij vormen zo de twee-lijns helpdesk.

Al jaren geleden ben ik met stagiaires gestart en ik heb er geen moment spijt van gehad. Natuurlijk, de één is beter dan de ander, maar elk aankomende ict-er neemt weer iets bijzonders mee. De verschillen tussen de studenten zijn soms erg groot. Heeft de één veel begeleiding nodig, een ander kun je na 1 introductiedag al los laten. En ja, er vliegt er wel eens uit de bocht. Zo hadden we laatst een student die niet meer op kwam dagen. Navraag bij zijn stagebegeleider leerde ons dat de betrokken jongen vast zat i.v.m. drugsmokkel. Twee jaar geleden moest ik de stagiaire naar huis sturen want hij kwam stevast pas om 9.30 binnenlopen. Dat lijkt me niet de houding die je moet hebben als je professioneel aan de slag wilt.

Toch overheerst bij mij het plezier wat ik aan die 'gastjes' beleef. Zo was er laatst een jongen die in geuren en kleuren vertelde dat hij gevraagd was om even Whatsapp te installeren op het mobieltje van zijn moeder. Natuurlijk dat was zo gebeurd. Hij had dit echter gedaan met zijn eigen Whatsapp account. De volgende morgen vertelde zijn moeder dat er foto's op haar mobieltje stonden van meisjes die zij nog nooit had gezien en in vrij schaarse kleren! "Nou Harry, dat zijn dingen die je van je moeder niet wilt horen!" zei de stagiaire al glunderend...

In gesprek met elkaar, om het onderwijs nog beter te maken

Door: Claire Ohlenschlager

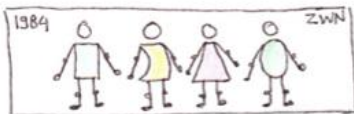

Claire Ohlenschlager, Hogeschool Rotterdam, ivl/lero Opleiding Engels [@Claire Ohl](#)

Onlangs werd ik er door een oud studiegenootje aan herinnerd dat ik over één jaar in het onderwijs zit.

25

jaar

Vorbijgevlogen zijn die jaren. Echt.

Ik zie mezelf nog de NLO/ZWN binnenlopen in Delft. Het eerste praatje van de directeur.

“Een op de twee zal afhaken in het onderwijs.”

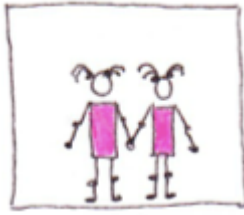
Onbegrijpelijk vond ik dat. Maar het blijkt wel te kloppen...

Tweevakkig was de lero toen. Mijn eerste stage (voor geschiedenis) was bij Dick op het Haagsch Genootschap. Zijn les – blij je leerlingen boeien – ben ik nooit vergeten. Die eerste les, waarin ik binnenliep in een 3 MAVO les. Achterin zat een Arabier, compleet met theedoek en zonnebril op. Iedereen ging op zijn plek zitten wachten op Dick. Ik dus ook. Stond ineens die Arabier op, al hard pratend en gebarend naar voren lopend. Ik schrok me rot! Totdat de theedoek en bril afgingen en Dick zijn brede glimlach tevoorschijn kwam 😊 Hij had in

ieder geval de aandacht meteen te pakken.

Mijn eerste èchte baan was als vierde docent Engels van het jaar, meteen na de kerstvakantie aan het St Joris in Eindhoven. Weer een 3 MAVO. Stik nerveus was ik. Drie docenten voor mij waren afgehaakt. "Blijf ze boeien." Pff... dat was een stuk lastiger dan toen bij Dick. Het enige dat mij boeide was niet nummer vijf te worden. Overeind blijven. En vooral niet mijn spanning te laten blijken. De eerste twee doelen heb ik gelukkig gehaald. De derde ben ik niet zo zeker van 😊

Na een maand ongeveer gaf ik mijn eerste proefwerk. Dit was de eerste keer dat ik kon gaan zitten. Daar hoog op mijn podium keek ik voor het eerst eens écht de klas in. Zag ik ineens vooraan een meisje dat ik net daarvoor ook achterin had zien zitten... Bleek ik een eeneiige tweeling in de klas te hebben. Was me nog helemaal niet opgevallen! Zo was ik bezig geweest met overleven.

boeien

Om je leerlingen te kunnen moet je ze wel kennen natuurlijk 😊

Intussen ben ik gelukkig een stuk ontspannener voor de klas en doe ik er veel aan om mijn studenten te leren kennen. Als coördinator ga ik aan het begin van het jaar alle eerste jaars groepen (dit jaar zijn het er acht) langs. Ik stel mezelf voor en vertel hoe belangrijk ik het vind om ze te leren kennen. Om tot goed onderwijs te komen (whatever that may be), moet je met elkaar in gesprek zijn. Daarvoor moet je elkaar kennen.

Ik vraag hen mij te groeten op de gang. "Hoi Claire" en dan de groep waarin ze zitten. Mooie momenten zijn dat, op de gang, de eerste weken. "Hoi Claire, Joël, VENS1D". Mooier als zij merken dat ze uiteindelijk herkend worden en ik ze als eerste groet. En het allermooist als er dan een gesprek volgt, over wat ons bezighoudt. In dat onderwijs. Of daarbuiten. Dat blijven de mooiste momenten. In gesprek met elkaar, om het onderwijs nog beter te maken. Want dat doe je samen.

Je komt er wel gozer

Door: Jeroen Goes

Jeroen Goes, is na diverse omzwervingen in het onderwijs terecht gekomen.

En sinds drie jaar directeur van een bijzondere basisschool: De Werkplaats Kindergemeenschap van Kees Boeke.

Hij blogt op hetkind.org en [@26000dagen @Jeroen0104](https://twitter.com/26000dagen)

Als kind had ik dat ene moment, dat die ene juf van de basisschool mij echt begreep, de juiste vraag aan mij stelde en heel even mijn verdriet zag.

Het maakte haar en dat moment voor mij onvergetelijk. Die ervaring van echt gezien worden.

Daarna werd het stil, heel lang stil. Om mij heen en in mijzelf.

En ondanks of dankzij die stilte zocht ik het onderwijs jaren later weer zelf op.

Sindsdien beleef ik tal van prachtige onderwijsmomenten.

Sprankelende ogen, verdriet, angst of woede tijdens een gesprek met kind of ouder.

Een high five aan het schoolhek, zo vol van levensvreugde.

De kinderen en hun ouders zijn soms als spiegels van mijn ziel.

De zoektocht naar de juiste antwoorden geven mij hernieuwd inzicht in mijn eigen jeugdjaren.

Jaren zonder diagnoses en stempels.

Ik weet nu; een aantal van de stickers zouden voor mij van toepassing geweest kunnen zijn.

Na 12 ambachten en 13 ongelukken, in zeven sloten tegelijk lopen, en randjes waarop ik heb gebalanceerd en overheen stapte, ben ik meer van mezelf gaan begrijpen, en van de ander.

Ik sprak een jongen uit groep 8.

Domme dingen gedaan, ondoordacht, alweer.

Het oorzaak- gevolg denken zit niet in zijn patroon. Weet hij ook veel, hij viert zijn leven als in een impuls.

Open ogen, vrolijk van zin, ik kijk in de spiegels van mijn ziel.

Met mij kwam het uiteindelijk nog wel goed.

En ook over hem maak ik me nu geen zorgen. Maar verdient hij, net als ieder ander, wel de extra aandacht.

Die ervaring van echt gezien worden, dat is wat in ieder onderwijsmoment telt.

Dan komt ook hij er wel, en kan hij deze momenten zich later nog herinneren.

Je komt er wel gozer, met omwegen, maar je komt goed terecht.

Het is dus een onderwijsfilm.

Door: Sandra Beuving

Sandra Beuving is moeder in een mannegezin en daarnaast voltallig College van Bestuur in primair onderwijs. Zij twittert via [@sandrabeuving1](https://twitter.com/sandrabeuving1) en blogt als er wat tijd over is op onderwijswijven.nl.

Mijn onderwijsmoment is een terugblik op de afgelopen twee jaren. Het is dus een onderwijsfilm.

Terugkijkend op de afgelopen jaren lijkt het allemaal zo mooi gepland. Het waren natuurlijk allemaal unieke momenten, die vanuit mijn behoefte om zaken te ordenen mooi gepland lijken. Zo werkt dat bij mij, vooral op intuïtie werken en achteraf de rode draad ontdekken.

Het eerste jaar als college van bestuur startte met het gevoel te varen tussen ijsbergen met blinddoek op. Geen idee waar we precies waren en geen idee van de komende ijsbergen. Vanuit de behoefte aan overzicht dus eerst alle tijd en aandacht voor administratie. Zorgen dat we kunnen sturen. Informatie in de cloud, invoer bij de bron, inzicht altijd beschikbaar dat was het doel. Inmiddels hebben we zowel op financieel, personeel als onderwijsgebied inzicht in de stand van zaken.

Met inzicht kwam ook het gevoel van uit koers zijn. Op een aantal scholen waren er zorgen over onderwijskwaliteit. Daarnaast was het ziekteverzuim aan de hoge kant. Het tweede jaar is dus alle energie besteed aan personeelsmanagement. In gesprek met directeuren en medewerkers vanuit de kernvraag: wat is je passie voor onderwijs? Mooi om de passie bij medewerkers weer terug te zien en om te zien hoe men wil investeren in de eigen ontwikkeling. Lastig op het moment dat blijkt dat de passie of de competenties er onvoldoende zijn. Het tweede jaar bevatte vele moeilijke gesprekken, maar gelukkig ook hele leuke inspirerende gesprekken.

Aan het eind van het tweede jaar ben ik me meer gaan richten op onderwijs. Lekker kijken op de scholen, genieten van de mooie momenten. Wat een mooie dingen zijn er te zien! Wat een inspiratie! Een leerkracht heeft me echt geïnspireerd. Met een doosje met kastanjes en heel veel vragen kreeg hij het voor elkaar om alle buiten spelende kleuters binnen vijf minuten bij elkaar te krijgen. Allemaal druk bezig met sorteren van de kastanjes.

Geleid door de vragen: Waar sorteert jij eigenlijk op? Kijk je naar de hoogte, de dikte of breedte? Kan jij ook even meekijken, want wij komen er niet uit?

Dat moment is een mooie opmaat voor het derde jaar.

De administratie is op orde, verzuim is minder aan het worden dus nu aandacht voor de kern: onderwijs.

Dan heb ik het natuurlijk niet over cito-resultaten, taal en rekenen, maar over kinderen motiveren en stimuleren.

Zorgen dat de passie van leerkrachten zichtbaar wordt en dat de nieuwsgierigheid van kinderen wordt uitgedaagd.

Op naar een leerzaam 2015.

Een slimme meid is op haar toekomst voorbereid.

Door: Hannelore Engels

Hannelore Engels is van nature nieuwsgierig, met een frisse blik op digitale didactiek. Ze werkt als consultant onderwijsinnovatie, mediacoach en edublogger. Hannelore adviseert scholen en bedrijven hoe je nieuwe media middelen optimaal kunt inzetten om mensen te laten leren, te boeien en te laten groeien.

[@hanneloreengels](#)

Een vergeeld krantenartikel uit 1989 voert me in melancholische stemming terug naar mijn middelbare schooltijd. "Kies exact dreigt te ver door te slaan" kopt het stuk. De eerste alinea

vervolgt: “Misschien is er iets niet goed met mij, maar ik kies geen wiskunde, zegt Hannelore Engels. Hannelore is 14 jaar en zit in de derde klas van de Havo. Ze lijkt een uitzondering te worden, want de overheidscampagne ‘Kies exact’ heeft ook op haar school toegeslagen.”

De journalist die indertijd op school kwam vroeg mij (recalcitrante en onzekere puber, trotse bezitter van een gele Sony walkman, met trendy hoge kuif strak in de haarlak, uiteraard geblondeerd met Sprayblond) wat ik van de campagne vond, die er voornamelijk op gericht was om meisjes voor de keuze van exacte vakken te stimuleren. Want: “een slimme meid is op haar toekomst voorbereid.” Ik vond het niks. En ja, ik was zelfs een beetje beledigd. Ik had een talenknobbel, maar ook een enorme rekenkrater. En dan zou ik toch voor wiskunde moeten kiezen? Nou, laat mij liever doen waar ik goed in ben. En laat school daarin faciliteren, mij helpen ontdekken waar mijn talenten liggen. Duh! Ik was goed in talen, dol op lezen, schrijven en toneel. Verder heb ik altijd een fascinatie voor media gehad: een grote nieuwsgierigheid naar hoe media in elkaar zit, hoe het gemaakt wordt en hoe je met mediamiddelen iets kunt overbrengen. Mijn toenmalige leraar Nederlands zag het en stimuleerde me hierin verder te gaan. Na mijn middelbare schooltijd vond ik een passende studie en vervolgens passend werk. En dat allemaal zonder wiskunde in mijn pakket!

Ik ben inmiddels...wat jaartjes ouder. Er is veel veranderd, maar één ding niet: ook in 2015 heeft de school in mijn beleving nog altijd de belangrijke taak om de leerlingen te helpen inzicht te krijgen in hun eigen talent, om ze vervolgens zoveel mogelijk te stimuleren dat talent verder te ontwikkelen.

Zó word je pas een slimme meid (of jongen) die op de toekomst is voorbereid!

Er is nog werk genoeg te doen...

Door Rhea Flohr

Rhea Flohr, aardrijkskunde docent en mentor op een vmbo onderbouw school voor LWOO. [@RheaFlohr](#)

‘Aardrijkskunde vond ik vroeger zo’n stom vak’ zegt 50% van de mensen aan wie ik vertel dat ik aardrijkskunde docent ben. De andere 50% zegt gelukkig dat het een fantastisch vak was. Ik denk dat het valt of staat met de docent voor de klas. Dat aardrijkskunde een belangrijk vak is hoef ik natuurlijk aan niemand uit te leggen! De kinderen vragen er ook allemaal naar aan het begin van het jaar: ‘juf, waarom moeten we dit weten?’ Ieder jaar vertel ik weer hoe belangrijk het is om een goed wereldbeeld te hebben, dat je niet op een TomTom moet vertrouwen, dat eigenlijk alles om je heen met aardrijkskunde te maken heeft.

Voor de leerlingen bij mij op school, waar 80% een vorm van autisme heeft, blijft dit een lastig vak. Kenmerk van een vorm van autisme kan zijn dat kinderen zich niet makkelijk kunnen verplaatsen in een ander, laat staan in een ander op een andere plaats. Het voelt echt als een overwinning als een leerling toch het besef krijgt dat het ergens anders op de wereld niet zo goed geregeld is als hier in Nederland, en dat kinderen van zijn leeftijd daar dan de dupe van zijn. Dat een kind in een ander land veel minder mogelijkheden heeft om te ontwikkelen.

Zo sprak ik met een klas over kleding, waar komt het vandaan, wie heeft het gemaakt, hoe komt het in de winkels? We spraken over kinderarbeid. Toen ik vertelde dat iedere leerling in de klas kan bijdragen aan het welzijn van kinderen van hun leeftijd wanneer ze bewust kleding kopen. Er

ontstond een interessante discussie tussen de leerlingen die liever goedkope kleding kopen en leerlingen die misschien wat meer zouden nadenken voordat zegoedkope kleding zouden aanschaffen.

Een van de meisjes reageerde scherp: maar het is toch juist fijn voor een meisje van 15 als ze heel goed knopen aan een broek kan maken?

Tja, zo kun je het ook zien.....er is nog werk genoeg te doen voor de docenten.....

Dit pakt niemand me meer af

Door Karin Winters

Karin Winters: onderwijsondernemer, edublogger en student in de master leren en innoveren en nog wat andere dingen. [@karinwinters](#)

De master heeft me inmiddels heel wat slapeloze nachten, niet genoten vakanties en vrije dagen gekost. Dit allemaal naast de financiële rib uit mijn lijf voor boeken en collegegeld van ongeveer 6000 euro. Zeker nu ik zelfstandig ondernemer ben en soms prioriteiten moet stellen gaat het vast in het komende jaar wel spannend worden.

Waarom begon ik er ook alweer aan?

Omdat een papiertje nog steeds zwaarder telt dan ervaring is mijn eerste reactie.

Inmiddels heb ik echter zo veel geleerd, gelezen, vragen gesteld en gestructureerder leren schrijven en denken, dat het meer is dan alleen studeren voor een papiertje. Dit pakt niemand me meer af.

Waar sta ik nu?

Op 1 paper na (leerpsychologie) heb ik alle (tot nu toe) te behalen punten gescoord.

Dus ik heb 30 credits van de te behalen 60 credits in the pocket.

Kanttekeningen....natuurlijk....kritisch als ik ben...

- Ik heb een pesthekel aan samen papers schrijven
het motiveert me niet, kost me veel te veel tijd, ik heb niet het gevoel dat iets "van mij" is.
De opleiding denkt dat door groepspapers de studielast verlicht wordt....nou dat waag ik te betwijfelen
- Ik heb een hekel aan de eenzijdige toetsing
- Ik kan geen APA en geen paper meer zien. Wat toon ik nu aan met het schrijven? Dat ik kan schrijven of dat ik kan toepassen?
- Ik heb een hekel aan het portfolio als beoordelingsinstrument. Wanneer je een portfolio beoordeelt moeten er keiharde criteria onder liggen die persoonlijke interpretatie van de beoordelaar uitsluit.
- Ik mis innovatie, innoveren en een innoverende manier van onderzoeken en uitproberen
- Ik mis ICT, digitale tools, goed gebruik van de ELO, samenwerkingstools, digitale vaardigheden van studiegenoten en docenten.
- Ik mis maatjes...ik werk wel MET maar niet IN onderwijs, ik heb dus geen collega's, team, leidinggevende dat is soms heel lastig contextueel in te vullen

Mijn onderwijs moment van 2014

De GO en vervolgens de start van mijn onderzoek Spelender(Media)Wijs in oktober bij SKBO. Het spelen van een bordspel dat betrekking heeft op Mediawijsheid.

Het spel is gespeeld.....de bal moet nu gaan rollen.

Mijn onderwijsmoment van 2015....

....ik hoop dat ik op mijn 55^e verjaardag kan zeggen: Ik ben Master of Education

Maar nu nog eerst nog even over Boundaries Crossen voor het laatste thema van de opleiding. Trouwens is nu het bekwaamheidsdossier of registerleraar een boundary object?